№ 266 ISSN 1027-3875 31 mart 2009

KHAZAR VIEW

XƏZƏR XƏBƏR

ELMİ-KÜTLƏVİ, BƏDİİ-PUBLİSİSTİK TOPLU

www.khazar.org

ELMİ-KÜTLƏVİ,
BƏDİİ-PUBLİSİSTİK
TOPLU

1995-ci ilin
yanvarından ayda 2 dəfə çıxır

Təsisçi:
XƏZƏR UNİVERSİTƏSİ

Baş redaktor:
Hamlet İSAXANLI

Baş redaktor müavini:
Əlirza BALAYEV

Redaksiya heyəti:
Camal MUSTAFAYEV
Tofiq ABASQULIYEV
Nurəddin RZAYEV
Cəmil HƏSƏNLİ
Bəhlul ABDULLA
Nizami CƏFƏROV
Əfqan ABDULLAYEV
İsmət ƏHMƏDOV

Rəssam:
Rafiq ƏBDÜLRƏHİMOV

Kompüter tərtibatçısı:
Əminə M.RZAQIZI
Fotomüxbir:
Könül ƏLİYEVA

Ünvanımız:
Bakı, Məhsəti küçəsi 11,
("Neftçilər" metrosunun yanı)
Faks: 498-93-79
Telefon: 421-79-16
421-10-93

Şəhadətnamə: 255
İndeks: 67178
Sifariş: 190
Tiraj: 3000

Müəlliflərlə
redaksiyanın mövqeyi
üst-üstə düşməyə bilər
Əlyazmalar geri qaytarılmır
Xəzər Universitəsi
mətbəəsində çap edilmişdir

SCIENTIFIC-POPULAR
LITERARY-PUBLICISTIC
COLLECTION

It has been publishing twice
a month since January, 1995

Founder:
KHAZAR UNIVERSITY

Editor-in-chief:
Hamlet ISAXANLI

Associate editor:
Alirza BALAYEV

Editorial member:
Jamal MUSTAFAYEV
Tofiq ABASQULIYEV
Nurəddin RZAYEV
Jamil HASANLI
Bahlul ABDULLA
Nizami JAFAROV
Afgan ABDULLAYEV
İsmat AHMADOV

Design by:
Rafig ABDULRAHIMOV

Computer graphics:
Amina M. RZAQIZI
Photoreporter:
Konul ALIYEVA

Address:
11 Mahsati str., Baku,
(near the "Neftchilar" metro)
Fax: 498-93-79
Phone: 421-79-16
421-10-93

Certificate: 255
Index: 67178
Order: 190
Copies: 3000

The opinions of authors
and editors
could be independent
Manuscripts are not returned
Published by
Khazar University Press

OXUYUN
Bu nömrədə

XƏZƏR UNİVERSİTƏSİNDƏ 26-CI MƏZUNLUQ MƏRASİMİ 5

"HİSSLƏRİMİ GİZLƏDƏ BİLMƏDİYİM ÜÇÜN ZƏRƏR ÇƏKMİŞƏM" 8

Халил МЕДЖИДОГЛЫ
ДОСТОЙНЫЙ ПРЕДСТАВИТЕЛЬ АЗЕРБАЙДЖАНСКОЙ НАУКИ 16

Нигяр БАГИРОВА
ЧЕГО НЕ ХВАТАЕТ СТУДЕНТАМ УНИВЕРСИТЕТА ХАЗАР 18

Joakin Paşenko Neves
HƏDƏ 22

Пианистка из Парижа - Ренара Ахундова 29

USAQ DÜNYASI
35

UNİVERSİTƏ XƏBƏRLƏRİ

ELMİ-İNZİBATİ ŞURANIN İCLASI

Martın 19-da Xəzər Universitəsi Elmi-İnzibati Şurasının növbəti iclası olmuşdur. İclasa universitənin prorektoru, professor **Məhəmməd Nuriyev** sədrlik etmişdir. İclasda:

Məzunlar;

Vəzifəyə təyin olunma;

Tələbə Məclisinin prezidenti seçkisinin nəticələri haqqında məsələlər müzakirə olunmuş və müvafiq qərarlar qəbul edilmişdir.

Şura məzunlar məsələsi ilə əlaqədar Memarlıq, mühəndislik və tətbiqi elmlər fakültəsinin dekanı **Rafiq Əhmədov,** İqtisadiyyat və menecment fakültəsinin dekanı **Məhəmməd Nuriyev,** Humanitar və sosial elmlər, Hüquq fakültələrinin dekanı **Cabir Xəlilov,** Tibb, stomatologiya, ictimai səhiyyə fakültəsinin dekanı **Nigar Bağırova** və Təhsil fakültəsinin dekanı **Elza Səmədovanın** məlumatlarını dinləyərək, məzunların təqdim olunmuş siyahısını təsdiq etdi.

Şura üzvlərinə məlumat verildi ki, bu buraxılışda universitəni 78 məzun bitirir. Onlardan 51-i bakalavrdır. Tibb, stomatologiya və ictimai səhiyyə fakültəsini bitirən 5 məzun ali təhsil almışdır. Məzunlardan 21-i magistrdir. 1 nəfər PhD dərəcəsi almışdır.

Vəzifəyə təyin olunma məsələsi ilə əlaqədar sədrlik edən M. Nuriyev məlumat verərək bildirdi ki, İsgəndərov Murad Nuhbala oğlu rektorun 2 mart 2009-cu il tarixli qərarı ilə universitənin inzibati şöbəsinin müdiri təyin olunmuşdur. O, Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti yanında Xalq Təsərrüfatını İdarəetmə İnstitutunda idarəetmə ixtisası üzrə bakalavr pilləsini bitirib. 1996-2002-ci illərdə Türkiyədə Dumlu Pinar universitəsində oxuyaraq magistr və PhD dərəcələrini alıb. 2001-ci ildən etibarən Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetində baş müəllim vəzifəsində çalışır.

Elmi-İnzibati Şuranın qərarı ilə **İsgəndərov Murad Nuhbala oğlu** inzibati şöbənin müdiri vəzifəsinə təsdiq olundu.

Üçüncü məsələ haqqında da M. Nuriyev məlumat verərək bildirdi ki, fevralın 28-də Xəzər Universitəsi Tələbə Məclisinin prezidenti seçkisi keçirilmişdir. Seçkidə 934 tələbə iştirak edib. 519 tələbə Pərviz Muradova səs verib və o, Tələbə Məclisinin prezidenti seçilib. Pərviz Muradov 2006-cı ildən İqtisadiyyat və menecment fakültəsində təhsil alır, hal-hazırda 3-cü kurs tələbəsidir. **Pərviz Muradov** Elmi-İnzibati Şuranın üzvlərinə təqdim olundu.

Bununla da Elmi-İnzibati Şuranın növbəti iclası başa çatdı.

XƏZƏR UNİVERSİTƏSİNDƏ 26-CI MƏZUNLUQ MƏRASİMİ

Martın 28-də Xəzər Universitəsinin "Dünya" konsert salonunda həm bakalavr, həm də magistr proqramları üzrə 26-cı məzunluq mərasimi keçirildi. Mərasim, ənənəyə görə, sözləri Hamlet İsaxanlının, musiqisi Vasif Adıgözəlov və Ramiz Mustafayevin olduğu "Xəzər Universitəsinin himni" ilə açıldı.

Mərasimin aparıcıları – Humanitar və sosial elmlər fakültəsinin ikinci kurs tələbələri Elnarə Əliyeva və Orxan Abdullayev tədbiri açaraq, iştirakçılara müraciət etdilər:

– Hörmətli rektor, mehriban dekanlar, sevimli müəllimlər, əziz tələbələr və zəhmətkeş valideynlər! Elm, təhsil, bilik, mədəniyyət, səadət, məhəbbət dənizi olan Xəzər Universitəsinin səhnəsindən sizləri salamlayırıq.

Tələbəlik illəri... Kimin üçünsə bu illər yeni başlayır, kimin üçünsə artıq xatirəyə çevrilir. Elə bizi bu məclisə gətirən də gəncliyin qaynar, ehtiraslı, duyğulu baharı olan tələbəlik illəri ilə vidalaşan, bu gündən ali təhsilli mütəxəssis kimi müstəqil həyata qədəm qoyan gənclərimiz – məzunlarımızdır. Deməli, gənclərin qəlbinə işıq, könlünə sevinc gətirən "Xəzər"imizdə 26-cı məzunluq mərasimidir.

Hər bir şəxsin ali təhsil almaq üçün seçdiyi ali məktəb onun həyatında çox böyük rol oynayır. Nə xoş sizlərə ki, biliyinizin təkmilləşdirilməsini, dünyagörüşünüzün genişləndirilməsini, həyata baxışlarınızın dəyişdirilməsini Xəzər Universitəsinə etibar etdiniz. Və hər birinizin simasından aydın hiss olunur ki, buna heç də peşman deyilsiniz. Deyirlər ali təhsil insanın gələcək həyatının qapılarını açmaq üçün bir açardır. Siz artıq bu açara sahibsiniz. Bu münasibətlə sizin hər birinizi ürəkdən təbrik edirik!

İndi isə, ənənəvi olaraq, təbrik üçün sözü Xəzər Universitəsinin qurucusu və rektoru Hamlet müəllim İsaxanlıya veririk.

HAMLET İSAXANLININ çıxışı:

– Hörmətli müəllimlər, tələbələr, qonaqlar! Düz 18 il əvvəl, 1991-ci il martın 18-i idi. Mənə Nazirlər Kabinetindən zəng etdilər ki, Baş Nazir universitetin yaradılması haqqında qərara qol çəkib. O zaman qərarda universitetimizin adı belə idi: "İngilis dilli Azərbaycan Universiteti". O vaxta qədər isə biz təxminən 6 ay hazırlıq işi aparmışdıq. Bu hazırlıq işi çoxsaylı görüşlərdən, müzakirələrdən, sənədləşdirmələrdən ibarət idi. Və bu qərarın çıxması sadəcə bir kağız üzərində hökumətin bir icazəsi idi. Universitetin yaradılması isə uzun sürən bir proses olacaqdı. Əslində, o həmişə davam eləyəcək, çünki universitet yaradılması, onun böyüməsi, genişlənməsi, güclənməsi heç zaman dayanmayan bir işdir. Amma təsəvvür eləyin ki, o adicə bir kağız parçası bizə bir işıq oldu və biz təxminən 1 il ərzində yenə də müəyyən mənada hazırlıq işləri apardıq, iyirmi tələbə götürdük, onlardan sonra 19-u qaldı. Bir nəfər gərginliyə dözə bilmədi. Bizim 19 tələbə ilə məşğul olan 7 müəllimimiz var idi. İndiki Azadlıq prospektindəki bir binada bizə yer verdilər; inzibatçılar üçün 1, tələbələr üçün 2 sinif otağı.

Amma bu iş bizim gözlədiyimizdən çox-çox çətin bir iş imiş. Ən əsas çətinlik o idi ki, həm hökumət işçiləri, həm də müxtəlif universitet rəhbərləri arasında bizim bu yeni yaradılan univer-

siteti təhlükə kimi görənlər əmələ gəldi. Və biz böyük maneələrlə üzləşdik.Universiteti yaşatmaq üçün, yüksəltmək üçün ordan köçməli olduq. Əhmədlidə bir bağça binasının bir hissəsini icarəyə götürdük və tədrisə başladıq. Roza xanım, İsmət müəllim, Firəngiz xanım o vaxt ilk müəllimlərimizdən idilər, indi burda əyləşiblər.

Bu universiteti qurmağımızın, əlbəttə, bir sıra ideyaları var idi. Onlardan ən birincisi o idi ki, biz dünyada necə gözəl universitetlərin olduğundan, həmin universitetlərdə yüksək səviyyəli, böyük alimlərin dərs deməsindən, sərişteli mütəxəssislər yetişdirmələrindən xəbərdar idik. Arzumuz o idi ki, biz də Azərbaycanda buna bənzər bir iş görək; bizim də uşaqlar təxminən həmin universitetlərdə olan proqramlar üzrə, kitablar üzrə oxuya bilsinlər, yaxşı mütəxəssis kimi yetişsinlər; bunun üçün biz müəllimləri diqqətlə seçək, müəllimlərin özləri gedib o Qərb dünyasını görsünlər. Görsünlər ki, bu işlər necə olur. Bu qeyriadi dərəcədə çətin işin öhdəsindən müəyyən mənada gələ bildik. Doğrudan da, qısa bir zaman ərzində bizim işə götürdüyümüz bütün müəllimlər gah Amerikaya, gah Avropaya səyahət eləməyə başladılar, universitetlərə getdilər, orada dərs dedilər, dərs götürdülər. Və bizim müəllim, tələbə və inzibatçılarımızın hamısının bir yerdə gücü ilə universitet yaranmağa başladı. Bir ildən sonra elmi şuramızın qərarı ilə adını dəyişdirərək Xəzər Universitəsi elədik.

Biz istəyirdik ki, dünyadakı universitetlərlə əlaqələrimiz olsun. Bunlar doğrudan da oldu. Avropa, Amerika, Yaxın Şərq, Uzaq Şərq universitetləri ilə əlaqələr qurduq. Məsələn, mən özüm elə bu günlərdə Yaponiyadan qayıtmışam. Yaponiyanın 6 məşhur universitetində - 3 dövlət, 3 özəl universitetində görüşlər keçirdik. Biri ilə artıq

müqavilə imzaladıq. O biriləri ilə də müqavilə imzalayırıq. Yəni ali məktəb harada yerləşməsindən asılı olmadan bir dünya ali məktəbi olmalıdır. Yəni dünyada gedən işlərdən xəbərdar olmalıdır. Dünyadan gələn tələbələri oxutmağı bacarmalıdır, tələbəni dünyanın başqa universitetlərində oxumağa göndərməyi bacarmalıdır. Və hər şey ciddiyyət üzərində, keyfiyyət üzərində, həqiqət üzərində, ədalət üzərində qurulmalıdır.

Bir məqsədimiz də bu idi ki, bizim universitetdə hər kəs əməyinə görə layiq olduğunu alsın, yəni birinci növbədə tələbələrdən söhbət gedir. Yəni biz tələbələrin yaxşı oxuması üçün maksimum şərait yaradaq. Qəti surətdə onların biliyinin qiymətləndirilməsində tərəfkeşlik olmasın. Əks halda, heç keyfiyyətli təhsildən söhbət eləməyin mənası olmaz. Yəni, müasirlik və ciddilik! Bu ikisini biz

yanaşı qoymağa çalışdıq. Və ümid eləyirəm ki, buna nail olduq.

Tədricən bizim məzunlar çox gözəl yerlərdə işləməyə başladılar. Bir müddət keçəndən sonra universitəmiz, doğrudan da, şöhrət qazanmağa başladı; birinci növbədə ictimaiyyət, sonra isə işə götürən şirkətlər, xaricdəki universitetlər arasında, siyasi dairələrdə, hər yerdə Xəzər Universiteti tanınmağa başladı. Və tanınmasının ən əsas səbəblərindən biri bizim məzunlarımız oldu. Çünki məzunlarımız çalışdıqları sahələrdə yaxşı işləsələr, ciddi işləsələr, orda gözəl işlər görə bilsələr, onların ünvanına yaxşı sözlər söylənilsə, bunun ən azı bir tərəfi Xəzər Universitəsinə aid olacaq. Yox əgər nəyisə düz eləməsələr,

yaxşı işləməsələr, onda da deyəcəklər ki, bax, filan universitetin məzunu gəldi bu cür pis işlər gördü. Və biz bilirik ki, bizim məzunlarımızın adına pis söz eşidilmir.

Biz məzunlarımızla fəxr edirik. Və məzunlarımız da universitəmizlə fəxr etməyə layiqli məzunlardır və fəxr edirlər. Bu gün burada deyildiyi kimi, 26-cı məzunluq tantənəsidir. Bakalavr səviyyəsində, magistr səviyyəsində məzunlarımız diplom alacaqlar. Hərdən bir məzunlarımız doktor səviyyəsində də diplom alırlar. Bugünkü məzunlarımızın xeyli hissəsi artıq işlə təmin olunub. Amma biz arzu edirik ki, işlə təmin olunanlar daha da inkişaf eləsinlər, daha böyük miqyaslı işlərə girişsinlər, dünyanın hansı nöqtəsində istəsələr, gedib işləsinlər.

Mən hamınızı təbrik eləyirəm əziz məzun-

lar, əziz valideynlər. Bütün müəllimlərimizə təşəkkür edirəm. Hamınıza uğurlar arzulayıram.

Sonra məzunlara diplomların təqdim olunması mərasimi başlandı. Diplomları universitənin prorektoru, memarlıq, mühəndislik və tətbiqi elmlər fakültəsinin dekanı Rafiq Əhmədov, universitənin prorektoru, İqtisadiyyat və menecment fakültəsinin dekanı Məhəmməd Nuriyev, Humanitar və sosial elmlər, Hüquq fakültələrinin dekanı Cabir Xəlilov, Tibb, stomatologiya və ictimai səhiyyə fakültəsinin dekanı Nigar Bağırova və Təhsil fakültəsinin dekanı Elza səmədova təqdim etdilər.

Məzunlar universitənin rəhbərliyi və öz müəllimləri ilə xatirə şəkilləri çəkdirdilər. Aparıcılar onları bir daha təbrik edib, "Qoy yolunuz açıq, işiniz avand olsun!" – dedilər.

Mərasimdə Xəzər Universitəsinin mahnı və rəqs ansamblı konsert proqramı ilə çıxış etdi.

"Xəzər Xəbər"

"HİSSLƏRİMİ GİZLƏDƏ BİLMƏDİYİM ÜÇÜN ZƏRƏR ÇƏKMİŞƏM"

Hamlet İsaxanlı: "Xarakterim, xasiyyətim bəzən məni çətin vəziyyətlərə salıb"

Deyirlər insanlar üç qismə bölünür: alimlər, tələbələr və su üstdə saman çöpü kimi adamlar (nə öyrənən, nə də öyrədənlər). "Art-club" rubrikasının budəfəki qonağı birinci qismə aiddir – alimdir, amma incəsənətə çox bağlı olan şair-alimdir. Qonağımız hələ SSRİ dövründə ilk özəl ingilisdilli universitet yaradan və ona rektor kimi rəhbərlik etməkdə olan Hamlet İsaxanlıdır. Çox geniş əhatəli alim və böyük elmi gücə, potensiala malik olan Hamlet İsaxanlı öz yazılarında həmçinin poeziya və fəlsəfə, beynəlxalq münasibətlər, tarix, jurnalistika və digər sahələrin problemlərini də araşdırır.

Böyük həvəs və ehtirasla, güc və enerji ilə elmi araşdırmalar aparan, quruculuq işləri ilə məşğul olan Hamlet İsaxanlı, eyni zamanda, istedadlı şair kimi də geniş tanınır.

Onun şeir kitabları Azərbaycanda, Rusiyada, İranda, Gürcüstanda çap olunub. Türkiyədə, Çində çapa hazırlanıb. Üstəlik, o özü də məşhur şairlərin əsərlərini ruscadan, ingiliscədən, fransızcadan Azərbaycan dilinə ustalıqla çevirib, oxucu və mütəxəssislərin rəğbətini qazanıb. V.A.Jukovski, F.Baratinski, F.İ.Tütçev, A.Fet, S.Yesenin, N.S.Qumilyov, A.Axmatova, C.Bayron, H.Bleyk, R.Gerrik, De Neval kimi şairlər bu sıradandır.

Hamlet İsaxanlının poeziyası musiqi ilə dolu, ürəyəyatan və könülləri ehtizaza gətirəndir. Məhz buna görə onun şeirləri Azərbaycan bəstəkarlarının diqqətini cəlb edib. Çoxsaylı lirik və epik şeir və poemaları əsasında gözəl mahnılar yazılmış və musiqili tamaşalar hazırlanmışdır. Şairin "Xəzər Universitəm" şeirinə görkəmli bəstəkarlar, xalq artistləri Ramiz Mustafayev və Vasif Adıgözəlov musiqi-himn yazmış, "Xəzərimin sorağında" şeirinə Ramiz Mustafayev, "Hicran" şeirinə Vaqif Gərayzadə, "Yaşamağa nə var ki?!" şeirinə Lütfiyar İmanov, "Səni sevdim çox sadəcə", "Gözəldir", "Lalə", "İnciçiçəyi", "Külək və qız", "Tək qalmaq istəyirəm", "Tez gəlin", "Dünyam" şeirlərinə Nailəxanım İsayeva (Hamlet İsaxanlının həyat yoldaşı), "Baş açmadım bu dünyadan", "Bakı" şeirlərinə Elza Seyidcahan, "Görüş yerimiz" şeirinə Cahangir Zülfüqarov, "Qədim sual", "Möcüzəli gecə", "Uşaqlıqda qalan buludlar" və digər şeirlərinə, həmçinin şairin fəlsəfi şeirlər silsiləsi əsasında qurulmuş "Ömür yolu bircə andır" adlı tamaşaya Dilarə Qulamova könülaçan musiqi bəstələmişlər.

Hamlet İsaxanlının "Ziyarət" poemasına bütövlükdə musiqi bəstələyən Cavanşir Quliyev şairin 11 şeirini də mahnıya çevirib. Bu və başqa mahnılar və musiqili tamaşalar Brilliant Dadaşova, Lütfiyar İmanov, Flora Kərimova, İlqar Muradov, Rəşidə Behbudova, Manana Caparidze, Elza Seyidcahan, Samir Cəfərov, Fədayə Laçın tərəfindən ustalıqla ifa olunmuş, olunur, dinləyici və tamaşaçıların ürəyini oxşayır. Arif Babayev, Alim Qasımov, Nəzakət Teymurova, Zabit Nəbizadə kimi muğam ustaları da Hamlet İsaxanlı yaradıcılığına müraciət etmişlər.

- Siz böyük elmi potensiala malik olan alim, saysız kitabların müəllifisiniz. İndiki zəmanədə uşaqlara "böyüyəndə kim olmaq istəyirsən?" sualı ilə müraciət etsələr, çətin ki, "alim" cavabı verən tapılsın. Bəs Hamlet müəllim uşaqlıqda kim olmaq istəyib?

- Mən Gürcüstanda doğulmuşam. Məktəb illərində ədəbiyyatı çox sevirdim. Hər sahəyə, hər bir fənnə həvəsim, bir ehtirasım var idi. Peşə seçiminə gəlincə, mən çox çətinlik çəkirdim, çünki bir tərəfdən dəqiq elmləri çox sevirdim, xüsusilə riyaziyyatı – hamı bu sahə üzrə qabiliyyətli olduğumu deyirdi; digər tərəfdən isə ədəbiyyatı çox sevirdim və bu sahə qarşımda geniş humanitar üfüq açırdı. Mən də, yəqin ki, bir çox başqa uşaqlar kimi fikrimi tez-tez dəyişirdim, bu, normal bir haldır.

Amma qərara gəlmişdim ki, hansı sahəyə yiyələnməyimdən asılı olmayaraq, mən o sahənin alimi, peşəkarı olacağam. Bu qənaətə gəlməyimdə oxuduğum əsərlərdə və ümumiyyətlə zəmanəmizdə alimlərə olan pərəstiş və hörmət, yəqin ki, mühüm rol oynamışdı. Bizim ailədə də elmə, alimlərə çox böyük rəğbət var idi. Biz məktəbdə oxuyanda müəllimlərimiz idmançılardan, müğənnilərdən yox, məhz alimlərdən nümunə götürməyi tövsiyə edərdilər. O vaxt yaxşı oxuyan şagirdlərə və kəndimizdən çıxan alimlərə xalq qəhrəmanları kimi baxırdılar. Alim nümunəsi görkəmli filosof Camal Mustafayev idi.

- İlk yazdığınız şeirin tarixçəsini danışa bilərsinizmi?

- İlk şeirlərimi 3-4-cü siniflərdə yazmağa başlamışdım. Həmin şeirlərdə gördüyüm, eşitdiyim hadisələr əks olunurdu. Ailəmizə böyük itki baş vermiş, əmim gənc yaşlarında vəfat etmişdi. Bu məni dərindən kədərləndirmişdi. Bəlkə də bunu böyüklər qədər hiss etmirdim, amma onların dərin kədərini görürdüm və bu təsir şeirimdə əks olunmuşdu.

Cəfər Cabbarlı, Səməd Vurğun, Mikayıl Müşfiq, Molla Pənah Vaqif və digər şair və yazıçılarımızın əsərlərini, "Koroğlu" və digər folklor nümunələrimizi oxuyur, onlardan həzz alır, cızmaqaralarımda onlardan bəhrələnirdim. 6-cı sinifdə oxuyanda şeir, hekayə və iki pyesdən ibarət iki qalın "yaradıcılıq" dəftərim var idi.

Bir gün ədəbiyyatsevər, yaradıcı ruhlu müəllimlərimdən biri həmin dəftərləri məndə gördü. Alıb oxudu, dediyinə görə, çox xoşuna gəlmişdi. O, yazılarımı peşəkar yazıçılara, alimlərə göstərmək istəyəndə dəftərləri müəllimin əlindən alıb gizlətmişdim. Az yaşım olmağına baxmayaraq, görünür, müəyyən dünyagörüşünə malik idim və anlayırdım ki, yazılarım uşaq yazısı kimi gözəl təsir bağışlasa da, onlar tanıdığım, sevəsevə oxuduğum şair, yazıçı və dramaturqların yazdıqları kimi deyildi... Mən onların çap olunmasını istəmədim.

Bu günə qədər də işimdə harmoniya yaratmağa can atıram, hər bir detala fikir verirəm, dəqiqliyi və səlisliyi sevirəm, bu da qismən mənim riyaziyyatçı təbiətimdən irəli gəlir.

- Bəstəkarlarla əməkdaşlığınız necə başladı?

- Görkəmli bəstəkarlarımız Vasif Adıgözəlov və Ramiz Mustafayevlə, yaş fərqimiz olmağına baxmayaraq, dost idik. Mən təməlini qoyduğum Xəzər Universitəsinin himnini yazmaq üçün bəstəkarlar arasında müsabiqə elan etmək istədiyimi rəhmətlik Vasif Adıgözəlova bildirdim. O vaxtlar o, Bəstəkarlar İttifaqının sədri idi və soruşdu ki, sözlər kimə məxsusdur. Mən də söylədim ki, "müəllif özüməm". Bir müddət keçəndən sonra Vasif müəllim mənə Ramiz Mustafayevlə bərabər himni yazacaqlarını söylədi. Həmin himni Azərbaycan Dövlət Simfonik Orkestri ifa etdi və Azərbaycan Dövlət Xoru oxudu.

Həyat yoldaşım Nailə İsayeva musiqiçidir. Bir dəfə onun ad günündə gedib ona hədiyyə almağa tənbəllik etdim. Evdəcə "Səni sevdim çox sadəcə" şeirini yazıb ona verdim. Qonaqlarımız var idi və mən hiss etdim ki, həyat yoldaşım şeiri çox bəyəndi, təkrar-təkrar qonaqlara oxudu, ertəsi gün isə həmin şeirə musiqi bəstələdi. Düz altı ay mahnını heç kəsə vermədi. Amma günlərin bir günü bir məclisdə İlqar Muradovu dinləyib mahnını məhz bu zərif səsli ifaçıya verdi. Siyavuş Kərimi aranj (çoxsəsli musiqi tərtibatı) etdi. İlqar Muradovun ifası əla oldu.

- Deyirlər ki, riyaziyyatı bilməyən insan istedadsızdır. Razısınızmı bu fikirlə? Sizə daha çox riyaziyyat yaxındır, yoxsa poeziya?

- Riyaziyyat həddindən artıq dərin və çox gözəl bir elmdir. Bu elmin gözəlliyini onunla məşğul olanlar başa düşür, kənardan müşahidə edənlər yox. Amma o fikirlə razı deyiləm ki, riyaziyyatı bilməyən savadsız və istedadsızdır və ya hansısa digər bir sahənin görkəmli nümayəndəsi ola bilməz. Ölçü, hesab və qiymətləndirmə hər bir insana lazımdır. Amma tutaq ki, rəssam riyaziyyatı bilməsə də, gözəl rəssam ola bilir. Puşkin söyləyirdi ki, "mən riyaziyyatdan heç nə bilmirəm və bilmək də istəmirəm". Amma bu ona böyük şair olmağa mane olmadı. Poeziyanın, yoxsa riyaziyyatın mənə daha yaxın olması sualına gəlincə... İnsanın üç-beş övladı ola bilər, hamısı da bir-birindən fərqli. Amma övladların hər biri ona əziz və doğma olacaq.

- Azərbaycan SSRİ-nin tərkibində ikən siz ilk dəfə olaraq özəl, ingilisdilli universitet yaratdınız. Əsas məqsədiniz nə idi?

- Mən SSRİ-nin mövcudiyyətinin son 20 ili içində aspiranturanı da, doktoranturanı da Moskva Dövlət Universitetində və SSRİ Elmlər Akademiyasının Steklov adına Riyaziyyat İnstitutunda keçmişdim. Çalışdığım sahə daha çox Qərbi Avropa, Kanada və Birləşmiş Ştatlarda inkişaf etdiyi üçün həmin ölkələrə tez-tez səfərlərim olurdu. Ordakı maraqlı universitetləri görüb bizimkilərlə müqayisə edirdim. Anlayırdım ki, nəinki Azərbaycanda, bütün SSRİ-nin təhsilində böyük bir böhran var. Həmin böhran, demək olar ki, heç bir yeniliyin, yeni məzmun, forma və texnologiyaların tətbiq olunmamasından, köhnəliyin hökm sürməsindən qaynaqlanırdı. Rüşvət və tapşırıq sistemi baş alıb gedirdi. Mən həm azərbaycanca, həm rusca məqalələr yazdım, onlar "Kommunist" və "Bakinski raboçi" qəzetlərində dərc olundu.

Bir gün hökumət tərəfindən, Baş nazirdən mənə xəbər gəldi: "Sizin fikirləriniz xoşumuza gəlir və biz Azərbaycan universitetlərinin müasir tələblərə cavab vermədiklərini görürük. Bəlkə bir universitet yaradaq?" O zamanlar tez-tez xaricə gedib-gəlirdim, işləyirdim, amma bu qazancla böyük maliyyə vəsaiti tələb edən universitet yarada bilməzdim. Mən üç dildə (Azərbaycan türkcəsində, ingiliscə və rusca) dərc olunmuş "Xəzərin sorağında" adlı kitabımda məhz bu yaranma tarixçəsindən bəhs etməyə çalışmışam. Başımıza çox işlər gəldi. Həm iqtisadi, həm siyasi problemlər yaşadıq. Mane olanlar, intriqalar çox idi. Məqsədimiz müasir universitet yaratmaq və orada ziyalı, intellektual insanları, elm və incəsənət xadimlərini bir araya toplamaq idi. Bütün çətinliklərə baxmayaraq, bunu edə bildik.

- Xəzər Universitəsində tələbələr ixtisasından asılı olmayaraq, incəsənətin hər bir növü ilə məşğul ola bilirlər. Onların fənn seçimi necə baş verir?

- Bizim universitədə "Azərbaycan dili" və "Azərbaycan tarixi"ndən əlavə, başqa universitetlərdən fərqli olaraq, daha iki humanitar fənni ixtisasından asılı olmayaraq hamı keçir: "Azərbaycan ədəbiyyatı" və "Azərbaycan mədəniyyəti". İkincisinə musiqiyə aid fənlər, xalçaçılıq, zərgərlik və s. daxildir. Təsəvvür edin ki, tələbələr bir otaqda xalça toxuyurlar, o biri otaqda gümüş əşyalar düzəldirlər. Bizim rəqs ansamblımız bütün dünyanı gəzib-dolanır. Muğam sinfində Arif Babayev öz dəstəsi ilə dərs keçir. Yeganə xanım Axundova Azərbaycan və dünya musiqi incilərini tələbələrə öyrədir. Xorda bir çox ölkələrin tələbələri oxuyurlar. Yəni seçim azaddır, kimə nə yaxındırsa, kimin zövqünü nə oxşayırsa, onu da seçir.

- Başqa universitetlərdən fərqli olaraq Xəzər Universitəsində ibadət edən tələbələr üçün otaq da ayrılıb. Siz kitablarınızda "İslam sivilizasiyası" kimi bir mövzuya tez-tez toxunursunuz. Sizcə, Azərbaycanda islamın vəziyyəti necədir? Türkiyədə bir çox təhsil ocaqlarında qızları hicabla dərsə girməyə qoymurlar. Buna münasibətiniz necədir?

- "İslam və cəmiyyət", "cəmiyyətdə islam", "islam və müasirlik" çox həssas mövzulardır. Bizim universitədə "İslam və modernləşmə" mövzusunda tanınmış mütəxəssislərin, o cümlədən əcnəbi alim və ictimai xadimlərin iştirakı ilə seminar, konfrans, simpoziumlar keçirilir. Bir var tarixi islam, bir də var islam elmi və mədəniyyəti. İslam VII əsrdə yaranıb. Onun geniş ərazilərə yayılmasından sonra islam ölkələri dünyanın elm və mədəniyyət mərkəzinə çevrildi. Riyaziyyat, astronomiya, tibb, fəlsəfə kimi elmlər inkişaf edir, tarix, psixologiya, musiqi, təhsil çiçəklənirdi, Avropa isə qaranlıq çağda idi.

XII əsrdən etibarən İslam sivilizasiyası və islam ölkələri yavaş-yavaş zəifləməyə başladı. XV-XVI əsrlərdə hərbi cəhətdən çox güclü olan Şərq (Osmanlılar, Səfəvilər və Hindistan yarımadasında Böyük Moğollar adlanan türkdilli sülalələr) artıq elm, təhsil və iqtisadiyyatın təşkili sahələrində geriləmişdi. Bu dövlətlər güclənməkdə olan Avropa qarşısında müdafiəyə keçməyə məcbur oldular. Orta əsrlərdə ciddi islahatlar keçirə bilməyən Şərq yalnız XIX əsrdə bu barədə ciddi düşünməyə başladı, əlbəttə ki, öz azsaylı mütəfəkkir, yaradıcı insanlarının timsalında. Bu geriliyin əsas səbəbini bir qisim insanlar islam dinində görür, digərləri isə islami dəyərləri qorumaqla daha dinamik cəmiyyətə keçidin zəruriliyini iddia edirdilər.

Azərbaycanda, Misirdə, İranda, Osmanlı və Hindistanda da belə cərəyanlar mövcud idi. Bütün müsəlman dünyasında çıxış yolları aranır, bənzər siyasi proqramlar irəli sürülürdü. Əsasən avropalaşmaq, amma kimliyimizi unutmamaq kimi şüar və düsturlar meydana atılırdı.

Bu gün cəmiyyətimizdə islamı böyük dəyər kimi və əksinə, böyük təhlükə kimi qəbul edənlər var. Məsələnin kökü ondadır ki, bir var dini inanc – insanın içində olan, əxlaqını saflaşdıran iman, bir də var siyasət – dini məcburiyyət aparatına çevirən, xüsusi düzəldilmiş normalar: "sən mütləq namaz qılmalısan, mütləq başını bağlamalısan, belə olmalıdır və ya başqa cür olmalıdır". İnsanı nəyəsə məcbur etsən, o, həmin şeyə qarşı bir mexanizm axtaracaq, sonra da hücuma keçəcək.

Tələbələrin hicablanmasına qarşı çıxmağa gəlincə, götürək elə Türkiyəni. Cəmiyyətdə qorxu yaranır ki, millətdə birdən bir qapanma prosesi gedər, ölkə modern dün-

yadan geri qala bilər, dünyəvilik yox olar. Oxşar məsələ cəmiyyətimizdə, mediada, bir neçə dəfə parlamentimizdə müzakirə olunub. Məndən də müsahibə alıblar və mən öz fikirlərimi bildirmişəm. Bu, vicdan məsələsidir, nə hicablanmağa məcbur etmək olar, nə də zorla başını açmağa. Onu da qeyd etmək istəyirəm ki, Azərbaycan müxtəlif dinlər arasında dialoq və dostluğun bərqərar olduğu, eyni zamanda İslam mədəniyyəti ilə dünyəviliyin qovuşduğu bir ölkədir.

- Hərəkətləriniz hər zaman təbiətinizdənmi doğub, yoxsa?.. "Ölümdən sonra yaşamaq istəyirsinizsə, özünüzdən sonra ölməz bir əsər buraxın". Hansı əsəri ölməz hesab etmək olar?

- Təkcə onu deyə bilərəm ki, humanitar və ictimai mövzuya aid yazılarımda, eləcə də şeir və poemalarımda hansısa bir şəxsi, bir siyasəti vəsf etməklə, ideoloji cəbhənin silahını daşımaqla məşğul olmamışam. Bu, təbiətimə ziddir, mən hər zaman təbiətimin istədiyini etmişəm və düşündüyümü cəmiyyətə açıqlamışam. İnsanın fikrinə hörmətlə yanaşmış, lakin onun vəzifəsinə, hansı təbəqədən olmasına baxmayaraq, düşündüklərimi onun üzünə olduğu kimi demişəm. Sözümlə əməlim bir-birinə həmahəng olub.

O ki qaldı ölməzliyə, bu, ağır məsələdir, onun cavabı zamandadır. Yazının gücünü göstərən meyar peşəkarlıq və səmimilikdir. Süni, içdən gəlməyən, uydurma ilə dolu əsərin ömrü çox olmaz. Səmimilik üzərində yazılan gözəl əsərsə yaşamağa haqlıdır və ölməz olmağa namizəddir. Zamanında çox səs-küyə səbəb olan bir sıra əsərlər sonrakı nəsillər tərəfindən heç oxunmayıb və yaxud da əksinə, öz zamanında qəbul olunmayan bir sıra əsərlər sonradan böyük rəğbət qazanıb.

- "Hər şey çox olduqda ucuz olar, bircə ağıldan başqa". Heç ağıllı olduğunuza görə zərər çəkmisiniz?

- Ağlıma görə heç zaman zərər çəkməmişəm, amma hisslərimə, emosiyalarıma görə çəkmişəm. Fikirlərimi gizlədə bilmədiyimdən bəzi işlərim ləngiyib. Çox vaxt gözləyiblər ki, mən həmin an susum, amma mən danışmışam və ya gözləyiblər ki, danışım, mən susmuşam. Bu da ağlımdan yox, xasiyyətimdən irəli gəlir. Xarakterim, xasiyyətim bəzən məni çətin vəziyyətlərə salıb...

- Xoşbəxtliyi bir sözlə ifadə edin...

- Həyatın mənası xoşbəxtlikdir. Hər bir insan xoşbəxt olmaq üçün yaşayır. Xoşbəxtlik xoş, faydalı işə olan EHTİRASDIR. İnsanın hər hansı bir işi yaradıcı ehtirasla yaşamasıdır; elm olsun, sənət olsun, iş dünyası və ya idarəçilik olsun, fərq etməz. Yaratmaq eşqi, yeni addım atmaq ehtirası insanı xoşbəxt edir.

Sevinc İSMAYIL
"Ayna" qəzeti,
17 yanvar 2009-cu il

ГАМЛЕТ ИСАХАНЛЫ: «В КАЖДОМ УНИВЕРСИТЕТЕ ДОЛЖНА БЫТЬ НЕКАЯ УНИВЕРСИТЕТСКАЯ КУЛЬТУРА»

Ректор Университета «Хазар», профессор Гамлет Исаханлы считает, что коррупция и низкий уровень преподавателей в ВУЗах Азербайджана является главной причиной отсутствия университетской культуры.

«В каждом университете должна быть некая свойственная ему университетская культура. К сожалению, у нас, вообще говоря, этой культуры нет. Причиной отсутствия этой культуры является наличие коррупции в вузах и низкий уровень преподавателей». Как передает «Новости-Азербайджан», об этом заявил **Гамлет Исаханлы** в пятницу на семинаре «Культурология и высшее образование».

Профессор отметил, что во многих университетах Европы преподаватели общаются со студентами как с равными.

«У нас же, к сожалению, в этом вопросе наблюдаются недостатки», - отметил он.

По словам Г.Исаханлы, «азербайджанское образование не имеет своей системы».

«У нас нет чисто нашей системы высшего образования. За период своей истории, мы прошли через исламскую, европейскую и советскую систему, каждая из которых наложила определенный отпечаток на отечественную систему образования», - отметил он.

Г.Исаханлы также добавил, что, согласно показателям 2004 года, в Европе 71,2% населения имеют высшее образование, а в Азербайджане только 14,8%.

Day.Az
30 января 2009 г.

HAMLET İSAXANLI FOQTSUN UĞUR QAZANACAĞINA INANMIR

"Foqts Azərbaycan Millisinin baş məşqçisi kimi bütün enerjisini ortaya qoymur"

AFFA-nın İcraiyyə Komitəsinin sabiq üzvü, "Xəzər Universiteti" klubunun yaradıcısı Hamlet İsaxanlı uzun müddətli fasilədən sonra Azərbaycan futbolunun durumuyla bağlı "qol.az"a müsahibə verib. Müsahibəni ixtisarla təqdim edirik.

- Hamlet müəllim, futbol üçün darıxmırsınız ki?

- Açığı, dəhşətli dərəcədə darıxmamışam. Bəlkə də başqa maraqlı işim olmasaydı, darıxardım. Amma bilirsiniz ki, mən yaradıcı insanam, bundan başqa, Xəzər Universitəsinə rəhbərlik edirəm, tez-tez istər şəxsi, istərsə də rəsmi işlərlə bağlı xarici səfərlərdə

oluram. Bu mənada, darıxmağa vaxt olmur; adətən, bekar adamlar daha çox darıxırlar. Amma təbii ki, içimdə bir istək yatır, bir nisgil var. Çox istəyirəm ki, bizim də güclü klublarımız, milli komandamız olsun və gedib onların oyunlarını izləyim.

- Sizcə, Azərbaycan futbolunda sizin dövrlə müqayisədə nə dəyişib?

- İlk növbədə klubların maddi imkanları xeyli yaxşılaşıb. Əvvəllər elə komandalar vardı ki, maliyyə durumu sıfıra bərabər idi. Ortabab komandaların büdcəsi 40-100 min dollar arası dəyişirdi. İmkanlı klublarda isə bu göstərici 200-300 min dollar təşkil edirdi. İndi isə bizim klubların milyonları, hətta on milyonları var. Klublar arasında güclü rəqabət yaranıb. Amma peşəkarlıq baxımından məsələyə yanaşsaq, hələ də ciddi irəliləyiş görmürəm. Oynanılan oyunun keyfiyyətində də yaxşılığa doğru dəyişiklik yoxdur.

Xaricdən məşqçi və futbolçuların gətirilməsinə müsbət yanaşıram. Amma bunun həddindən artıq olmasının əleyhinəyəm. İmkan daha çox yerli futbolçulara yaradılmalıdır və uşaq futboluna diqqət artırılmalıdır. Hazırda bizim imkanlı klublarımızın gücü 2-3 uşaq komandası saxlamağa imkan verir. Xaricdən gələn futbolçu Azərbaycan futbolunda az iz qoyacaq. Çünki legioner, adından da göründüyü kimi, legionerdir. Bir gün orda oynayır, bir gün burda. Sabah kim bir manat artıq pul versə, çıxıb ora gedəcək. Futbol elə şeydir ki, burada bayraq, dövlət atributları önəmli rol oynayır. Türkiyədə hamı dövlət himnini əzbər bilir. Bu isə milli ruhun əsas tərkib hissəsidir. Əcnəbi futbolçuda bu hiss yoxdur axı... Mən əcnəbi futbolçuların milliləşdirilərək əsas milli komandaya cəlb olunmasının da qəti əleyhinəyəm.

- "İnter"in hazırkı rəhbərliyi ilə münasibətləriniz necədir?

- Deyərdim ki, heç bir münasibətim yoxdur. O vaxt klubu indiki rəhbərliyə təhvil verərkən söhbətimiz olmuşdu və onların da diqqətinə çatdırmışdım ki, "Xəzər Universieti"ni həvəskar komandadan necə gətirib ölkənin 4-cü gücü komandası etdik. Sadəcə, hə-

min vaxt vəziyyət elə idi ki, futbola böyük maliyyə axını başlamaqdaydı və bu da bizim imkanımız xaricində idi. Çünki universitetin özünün xeyli qayğısı vardı. Düzdür, həmin vaxt mənə demişdilər ki, istəsəniz, siz də klubumuzdan ayrılmayın. Lakin sonradan bir xəbər çıxmadı. Görünür, mənə ehtiyacları olmayıb.

-Deyilənə görə, o vaxt AFFA rəhbərliyi tərəfindən sizə qarşı haqsızlıq olub...

-Mən bunu ciddi haqsızlıq kimi qəbul etmirdim. Bilirsiniz ki, Fuad Musayevin vaxtında futbolumuzda böyük qalmaqal yaranmışdı. Hətta çempionat dayandırılmışdı. Həmin vaxt mən bu münaqişənin yatırılması üçün İcraiyyə Komitəsinin üzvü kimi çox aktiv fəaliyyət göstərdim. Sonradan isə Ramiz Mirzəyevin dövrü başlandı. Əvvəlcə demokratik əhvalda idik. Sonra davalar, narazılıqlar artdı. O dövrdən başlayaraq İcraiyyə Komitəsinin fəaliyyətində geriləmə müşahidə olunmağa başlandı. İş çox zəif qurulurdu. İcraiyyə Komitəsinin üzvləri arasında çəkişmələr başlamışdı. Mən də elə insanam ki, formallığı xoşlamıram. Yəni ildə 1-2 dəfə gedib iclasda iştirak etmək düzgün deyildi. Gərək çalışdığın sahədə xeyir verəsən. Çox istəyirdim ki, aradakı bu intriqanı götürüm. Lakin bir dəfə AFFA-nın baş katibi (*Fuad Əsədov* – **red.**) televiziyada çıxış edərək deyir ki, bəs, İcraiyyə Komitəsinin heyətini dəyişmək lazımdır. Bu isə mənə bir işarə kimi təsir elədi və AFFA prezidenti Ramiz Mirzəyevə məktub yazdım. Sonradan Mirzəyev özü mənə zəng etdi, hətta mənimlə görüşmək üçün universitetə də gəldi. O vaxt ondan soruşdum ki, bu nə söhbətdir? Cavab verdi ki, "AFFA-da kimin kefi nə istəyir, onu da edir. Mənim o ifadə ilə heç bir bağlılığım yoxdur". Həmin hadisədən sonra İcraiyyə Komitəsinin 1-2 iclasına getdim və bir dəfə mənə hansısa qəzetdən zəng vurdular ki, bəs Hamlet müəllim, artıq İcraiyyə Komitəsinin heyəti dəyişdirilib və siz yeni heyətdə yoxsunuz. Mən də dedim ki, eybi yox. Onsuz da mən özüm məktub yazaraq bundan imtina etmişdim.

- Sizcə, bütün bunların arxasında kim dura bilərdi?

- Vallah, bunu araşdırmadım, çünki heç marağımda da deyildi.

- Sizin haqqınızda deyirdilər ki, futbol adamı deyilsiniz.

- Bilmirəm, futbol adamı deyəndə nəyi nəzərdə tuturdular. Futbol adamı o şəxsdir ki, həqiqətən futbola xeyir verir. Mənim fikrim belə idi ki, İcraiyyə Komitəsində iş adamları da fəaliyyət göstərə bilər, görkəmli ictimai xadimlər də, digər sahələrin adamları da. Çünki İcraiyyə Komitəsinin üzvü futbol oynamır. Onun vəzifəsi düzgün idarəçilik və futbolun gələcəyinə hesablanmış strateji planlar hazırlamaqdır.

- Sizcə, AFFA prezidenti olduğu dövrdə Ramiz Mirzəyevin ən böyük səhvi nədə oldu?

- Ramiz müəllim gəldiyi ilk günlərdə çox yaxşı işləyirdi, səmərəli planları vardı. Amma dediyim kimi, onun federasiyaya rəhbərliyi dövründə İcraiyyə Komitəsində yaranmış intriqa, hərc-mərclik ciddi problemlərin yaranmasına gətirib çıxardı. Bildiyiniz kimi, rəhmətlik Mirzəyevlə veteran futbolçumuz İsgəndər Cavadovun münasibətləri yaxşı deyildi. Hətta bir dəfə iclasların birində bir-birinə qarşı qarşılıqlı təhqirlərə də yol vermişdilər. Bir dəfə İcraiyyə Komitəsinin növbəti iclasına gəlirdim və gördüm ki, Cavadov dayanıb aşağıda, yuxarı çıxmayıb. Soruşdum niyə burdasan, dedi ki, məni içəri buraxmırlar. Bu məsələ ilə bağlı Ramiz müəllimlə görüşdük. Mirzəyevə dedim ki, belə münaşibət düzgün deyil. Ola bilsin ki, Cavadov sizi təhqir edib, amma onun iclasa büraxılmaması çıxış yolu deyil. Qoyun, gəlsin iclasda iştirak etsin, səhvi varsa, sizdən üzr istəsin. Həmin vaxt Mirzəyev mənə qayıtdı ki, "həmişə sənin sözünə qulaq asmışam, amma bu dəfə mümkün deyil". Yəni deməyim odur ki, Ramiz müəllimin dövründə İcraiyyə Komitəsinin fəaliyyətində müsbət tərəflərlə yanaşı, qüsurlar da çox idi.

- "İnter"in sabiq baş direktoru Alı Alıyev müsahibəsində bildirmişdi ki, AFFA-nın o vaxtkı rəhbərliyinin fəaliyyəti əsl mafioz qurumun fəaliyyətini xatırladırdı. Bu fikrə münasibətiniz?

- Mən hesab etmirəm ki, bu fəaliyyət mafioz qurumun fəaliyyəti səviyyəsindəydi. Amma nöqsanlar var idi. Bir sözlə, korporativ idarəetmə yox idi. Korporativ idarəetmə isə bir nəfərin yox, ən azı 4-5 nəfərin birgə fəaliyyətidir.

- Foqtsun milli komandamıza baş məşqçi təyin olunmasına münasibətinizi də bilmək maraqlı olardı. Siz necə düşünürsünüz, almaniyalı ciddi uğura nail ola biləcək?

- Çox təcrübəli futbol adamıdır. Bəlkə də nəsə edə bildi. Amma ciddi uğur qazanacağına inanmıram. Foqtsdan əvvəl də bizim millidə bir təcrübəli şəxs çalışmışdı. Karlos Alberto Torresi nəzərdə tuturam. Bilirsiniz, millinin baş məşqçisi elə vəzifədir ki, gərək burada çalışan insan tam gücünü, enerjisini ortaya qoysun. Mənə elə gəlir ki, Foqts Azərbaycan millisinin baş məşqçisi kimi bütün enerjişini ortaya qoymur.

"Azadlıq" qəzeti,
7 fevral 2009-cu il

David Draper:

" İNGİLİS DİLİ NƏ ÜÇÜN VACİBDİR?"

David J.Draper ingilis dili və ədəbiyyatı üzrə mütəxəssisdir. 1974-cü ildən 1998-ci ilə qədər İngiltərənin Surrey qraflığında müəllim və Təhsil Komitəsinin nümayəndəsi (1995-1996-cı illərdə prezidenti), 1998-ci ildən 2007-ci ilə qədər Türkiyənin Ankara şəhərində Britaniya səfirliyinin nəzdində fəaliyyət göstərən məktəbdə baş müəllim olmuşdur. 2007-ci ilin avqust ayından isə Bakıda fəaliyyət göstərən Britaniya məktəbinin direktoru vəzifəsində çalışır. David Draper bir sıra konfrans, seminar, workshopların iştirakçısı, həmçinin Avropada fəaliyyət göstərən bəzi təhsil komitə və təşkilatlarının üzvüdür.

Martın 16-da Xəzər Univesitəsinin Humanitar və sosial elmlər fakültəsinin müəlliməsi Xəyalə Məmmədovanın təşəbbüsü ilə David John Draper "World English" ("Dünya İngilis dili") dərsimizdə iştirak etdi. Onu da qeyd edək ki, bu onun Xəzər Universitəsinə ilk gəlişii deyildi; 2008-ci ildə Xəyalə Məmmədovanın tədris etdiyi "Britaniyaşünaslıq" və "İngilis dili ünsiyyəti" dərslərində tələbələrin təşkil etdiyi bir sıra layihələrdə iştirak etmişdı. David Draperi dəvət etməkdə əsas məqsədimiz "World English" dərsində keçdiklərimiz haqqında bilik dairəmizi daha da genişləndirmək idi.

Bildiyimiz kimi, ingilis dili artıq beynəlxalq səviyyəli bir dil olduğu üçün dünyada milyonlarla insan bu dili öyrənir və ingilis dilində sərbəst danışmaq istəyir. Buna görə bu dil dünyada ən çox öyrənilən dildir. Təbii ki, dilin öyrənilməsində də müəyyən səbəblər vardır; belə ki, bir çoxları xaricdə yaşamaq, digərləri işləmək, ya da səyahət etmək məqsədilə ingilis dilini öyrənmək istəyirlər. İngilis dilinin tədrisinə tələbat çox olduğuna görə müxtəlif proqramlar hazırlanmışdır. Eyni zamanda, ingilis dilində televiziya proqramlarına baxmaq və radio verilişlərini dinləmək, qəzet və jurnal oxumaq, mütaliə etmək dilə yiyələnmək üçün yaxşı vasitələrdən hesab edilir. İngilis dilinin lüğət tərkibi çox zəngindir. Böyük lüğətlərdə sözlərin sayı 600-650 minə çatır.

Son zamanlarda Amerika və Britaniya ingilis dili variantları arasında fərqlər gündən-günə artır. Bir çoxları Amerikaya gələndə ingilis dilində sərbəst danışır, lakin amerikalıların danışdıqlarını başa düşə bilmirlər, çünki təhsil ocaqlarında tədris olunan ingilis dili danışıq dilindən fərqlidir. Buna görə də, Britaniya ingilis dilini Avstraliya, Yeni Zelandiya, ən əsası isə Amerika ingilis dili variantından fərqləndirən əsas xüsusiyyətlər haqqında geniş məlumat almaq üçün David Draper kimi mütəxəssisin məruzəsinə ehtiyac duyduq.

İNGİLİS DİLİNİN BRİTANİYA VƏ AMERİKA VARİANTI ARASINDAKI SƏCİYYƏVİ FƏRQLƏR

David Draper mühazirəsinə George Bernard Shawnun: "İngiltərə və Amerika bir dildə danışan iki dövlətdir" sözləri ilə başladı. İngilis dilinin

tarixi haqqında qısa məlumat verdikdən sonra *American English*, yəni ingilis dilinin Amerika variantının ABŞ-da işlənən ingilis dili dialektlərinin toplusu olduğunu vurğulayaraq, ümumi ünsiyyət vasitəsi kimi istifadə olunsa da, rəsmi milli dil hesab edilmədiyini bildirdi: "İngilis dilinin Amerika variantının tarixi əsasən 3 hissəyə bölünür: 1. Yerli, Kolonial mərhələ (1607-1776). 2.Milli mərhələ (1776-1898). 3.Beynəlxalq mərhələ (Müasir zaman).Amerikada ingilis dilinin mövcud olması, təbii ki, Britaniya koloniyaları dövründən başlanır. Sonrakı dörd yüz ildə Şimali Amerikada ingilis dilinin tələffüzündə və qrammatikasında cüzi dəyişikliklər baş verdisə, dilin lüğət tərkibində dəyişikliklər özünü daha qabarıq göstərdi. İngilis dilli əhali İngiltərədə yaşayan həmvətənləri ilə az ünsiyyətdə olduğundan fərqli şəkildə danışılırdı. İngilis dilli əhalinin Şimali Amerikaya axını, əsasən, XVII əsrə təsadüf edir. Sakinlərin İngiltərənin müxtəlif bölgə və sosial qruplarından olması ingilis dilinin inkişafında homogenik effekt yaradırdı.

Təbii ki, *American English* variantına müxtəlif linqvistik tərkibə malik olan Amerika hindilərinin dili də təsir göstərmişdir. Belə təsirlər ingilis dilinin Amerika variantını formalaşdırmağa başladı. Bütün dəyişikliklərə baxmayaraq, ingilis dilinin koloniyalarda normal istifadəsi Amerika inqilabına qədər davam edirdi. Bundan sonra ingilis dilinin *American English* variantının tarixi öz milli mərhələsinə qədəm qoydu. Milli mərhələnin öndə gedən ziyalısı Nuh Vebster idi. Bu sahədə onun əməyini yuksək qiymətləndirmək çox vacibdir. O, orfoqrafiya, qrammatika, orfoepiya qaydalarını hazırlayaraq 1773, 1784, 1785-ci illərdə *"A Grammatical İnstitute of the English Language"* adı altında nəşr etdirir. Nuh Vebsterin *"The American Spelling Book"* adlı kitabı, *"A Compendious Dictionary of the English language"* adlı birinci lüğəti 1806-cı ildə çapdan çıxmışdır. İngilis dilində bəzi sözlərin orfoqrafiyasının sadələşdirilməsi bu lüğətin əsas özəlliyi idi. Belə ki, *ake, crum, fether, honor, iland, ile (for aisle), theater, wether.* Bunu Vebsterin birinci yeniliyi kimi qəbul etməyək. O, elmi işində *doctrin, medicin, examin, determin, disciplin* sözlərinin yeni orfoqrafik formalarını müdafiə etdi. 1806-cı ildə çap olunmuş lüğətində boil (a tumor) sözünün *bile* şəklini yaratdı. Bütün bu yeni formalar ingilis dilinin Amerika variantı ilə Britaniya variantı arasında orfoqrafik fərqlərin təməli oldu. İngilis dilinin Amerika variantı, Britaniya variantının bir qolu kimi yaranmasına baxmayaraq, bu gün dünyada böyük nüfuza malikdir, milyonlarla insanın istifadə etdiyi və öyrəndiyi kütləvi dilə çevrilir."

Mühazirədən sonra David Draper tələbələrin suallarını geniş cavablandırdı. Sonda Azərbaycan-

la bağlı xoş təssüratlarını bildirdi. Azərbaycan dilini öyrənməyə başladığını söylədi və azərbaycanca danışmağı bizə xoş təsir bağışladı.

Dərsdən sonra isə David Draper Xəzər Universitəsinin İngilis dili və ədəbiyyatı departamentinin müdiri Dr. Eldar Şahgəldiyevlə görüşdü. Eldar müəllim Xəzər Universitəsinin fəaliyyəti haqqında ona geniş məlumat verdi. Qonaq Xəzər Universitəsi, bizim haqqımızda öz gözəl təəssüratlarını bölüşərək, bu cür tələbə və işçilərlə gələcəkdə işləmək və əməkdaşlıq etmək istədiyini qeyd etdi.Xəzər Universitəsinin tələbə və müəllim heyətinin savad və bacarığına görə digər ali təhsil ocaqlarından çox fərqləndiyini bildirərək, yaradılan bütün bu gözəl şəraitə görə Xəzər Universitəsinin rəhbərliyinə öz dərin minnətdarlığını bildirdi.

Sevda MƏMMƏDOVA,
Humanitar və sosial elmlər fakültəsinin 4-cü kurs tələbəsi

ДОСТОЙНЫЙ ПРЕДСТАВИТЕЛЬ АЗЕРБАЙДЖАНСКОЙ НАУКИ

Без вступительных слов начну с главного вывода, к которому я пришел за долгие годы знакомства, сотрудничества с профессорам А.М.Самедовым – он достойный представитель азербайджанской науки.

Представлять азербайджанскую науку ответственно и почетно. Представлять не где-нибудь – в Уганде или Мадагаскаре, а в одном из мировых центров науки – Украине, не в каком-нибудь рядовом университете, научном центре, а в одном из ведущих университетов мира, величественном храме науки и образования – Национальном Техническом Университете Украины (КПИ) многократно трудно и почетно.

И тут же отмечу – если не плодородная почва Украины и НТУУ (КПИ) мы не имели бы сегодняшнего профессора А.М. Самедова. И он на всю жизнь будет благодарным за это Украине, НТУУ (КПИ). И НТУУ (КПИ) должен быть довольным приобретением такого ученого, как профессор А.М. Самедов.

Преимущество профессора А.М.Самедова в том, что он и теоретик и практик. Ему производственные проблемы знакомы не понаслышке. Он прошел через них. Он работал старшим инженером, начальником цеха, начальником технического отдела на заводах, комбинатах, НИИСК Госстроя СССР.

Будучи производственником он проявлял творческие мысли. В кратчайшие сроки под его руководством были разработаны технологически удачные стенные панели и блоки, которые носили маркировки его имени, фамилии (АС-1, АС-24, АСМ-1, АСМ-12, ПСК-1, ПСК-18).

Многие теплые и уютные дома из конструкций А.М. Самедова построены в массивах Киева. Есть, чем гордиться А.М. Самедову, как производственнику – организатору строительного дела.

Но его талант, как ученого проявился в полном блеске только после перехода в НТУУ (КПИ) (хотя он до этого был профессором АзИСУ).

Украина быстро признала А.М.Самедова и достойно оценила его труды, присвоив ему звание профессора, действительного члена Академии Строительства Украины, действительного члена Академии Технологических Наук Украины.

Он автор 340 научных трудов, в том числе 6 монографий (одна на польском языке), 2-х учебников, 12 - республиканских технических условий для освоения новых строительных материалов и конструкций, 10 – методических указаний по расчету и проектированию конструкций и подземных сооружений. Был организатором, докладчиком на 44 международных конференциях и симпозиумах. У него сложились хорошие творческие связи с ведущими университетами Польши и Чехии.

Темы его научных статьей актуальны и современны. Все они продиктованы практической необходимостью и заканчиваются практическими рекомендациями.

Кстати, было бы очень желательно, чтобы строительные организации, фирмы г. Баку, которые переживают строительный бум, использовали выводы и практические рекомендации статьи профессора А.М.Самедова «Деформирование малоэтажных зданий от компонентов напряжений высотных домов, находящихся по соседству с ними» и «Деформирование оснований станций метрополитена в процессе эксплуатации при динамических воздействиях подвижного состава». В статье дано четкая рекомендация для безопасной эксплуатации подвижного состава, сооружений, домов и о том, на каком расстояний от линии метрополитена должны быть построены эти сооружения и дома.

У нас говорят: быть Ученым трудно, а быть Человеком еще труднее. В этом смысле А.М. Самедов Ученый – Человек. Он образец скромности, вежливости, доброты. Он не нуждается в роскоши, комфорте. Ему нужен письменный стол, стул, ручки (не позолоченные, а простейшие), тетради, бумаги, блокноты, чтобы писать и комнатушка, чтобы иногда закрываясь отделиться от внешнего мира и войти в мир творческой мысли. Все это у него есть. Но имеется одно небольшое неудобство: чтобы попасть в эту комнату ему и мно-

гочисленным посетителям, которые хотят получить его советы и консультации, необходимо пройти через аудиторию, где идут занятия. Иногда чтобы лишний раз не беспокоить аудиторию ему приходится ждать конца занятий.

Но думаю, что это легкоустранимое неудобство.

У некоторых читателей может возникнуть вопрос: если основных достижений профессор А.М.Самедов добился благодаря Украине, не логичнее было бы статью назвать «Достойный представитель украинской науки» и были бы правы. Но с другой стороны, то, что А.М. Самедов представитель азербайджанской науки, тоже не подлежит сомнению, так-как крепкий фундамент творчеству, как ученый он заложил будучи работником кафедры «фундаменты, основания и механика грунтов» АзИСУ. Но «достойным представителем» сделала его Украина. Это еще раз показывает, что наука не имеет границ, национальности. Наука – принадлежит всему миру. Безусловно, не из всех представителей можно сделать «достойный». Наверное, для этого нужно иметь особые гены. Видимо, у А.М. Самедова были такие гены.

Я написал то, что хотел написать. Возможно, А.М. Самедов хотел бы по-другому. Это мое видение, мнение; мнение журналиста, публициста, ученого (только ученый может заглянуть во внутренний мир другого ученого, оценить его творческие мысли), имевшего счастья быть знакомым с такими гигантами науки, как Н.И. Мусхелишвили, М.А. Лаврентьев, И.И. Ворович, С.В. Серенсен, А.Н. Гузь и др.

С любовью к Тебе и Украине!

Халил МЕДЖИДОГЛЫ
E-mail:khalil_majid@mail.ru

MƏDƏNİYYƏT

PARİSDƏ AZƏRBAYCANIN AŞIQ MUSİQİSİ SƏSLƏNMİŞDİR

Fransada fəaliyyət göstərən Dünya Mədəniyyət Evinin (MCM) təşkilatçılığı ilə "İslam dünyası musiqisi" adı altında martın 29-da məşhur Luvr muzeyinin "Aiditorium" salonunda Azərbaycan aşıqları konsert proqramı ilə çıxış etmişlər. Konsertdə sazda Altay Məmmədlinin, Samirə Əliyevanın, Ramin Qarayevin, onları balabanda müşayiət etmiş Qəzənfər Quliyevin çıxışları fransız tamaşaçıları tərəfindən xüsusi rəğbətlə qarşılanmışdır. Tamaşaçılar Aşıq Ələsgərin, Abbas Tufarqanlının, Səməd Vurğunun, Osman Sarıvəllinin, Mikayıl Azaflının, Aşıq Şəmşirin, Aşıq Kamandarın, Zəlimxan Yaqubun mahnılarını, "Cəlili", "Ruhani", "Yanıq Kərəm", "Kərəm gözəlləməsi", "Misri" saz havalarını məharətlə ifa etmiş aşıqları dəfələrlə səhnəyə çıxmağa məcbur etmişlər.

Azərbaycanın Fransadakı səfiri Tarik Əliyev, fransız ictimaiyyətinin nümayəndələri, diasporumuzun təmsilçiləri konsertdə iştirak etmişlər.

AzərTAc-ın xüsusi müxbiri iki fransız tamaşaçısından aşıqlarımızın çıxışları barədə təəssuratlarını bölüşməyi xahiş etmişdir.

***Jozzet Tapure (təqaudçü)**: Bu konsert çox gözəl idi və mənə böyük təsir bağışladı. Maraqlıdır ki, ifaçıların hamısı gənc idi və onlar yüksək istedad nümayiş etdirdilər. Sazda aşıq havaları çalan gəncin ifaçılıq tərzini mən xüsusi qeyd edərdim. Onun ecazkar saz musiqisini tamaşaçılara çatdırmaq bacarığı məni valeh etdi. Mən islam dünyası musiqisini dinləmək üçün hər il təşkil olunan belə konsertlərə gəlir, qocaman Şərqin zəngin musiqisi ilə yaxından tanış olmaqdan xüsusi zövq alıram.*

***Antuan Kurne (muzeyin əməkdaşı):** Mən Azərbaycan incəsənətinə və musiqisinə böyük maraq göstərirəm. Tamaşa etdiyim konsert çox xoşuma gəldi. Musiqiçilərin müxtəlif stildə çıxışları təəccübümə səbəb oldu. Onların hər biri musiqi nömrələrini özlərinə məxsus tərzdə ifa edirdi. İlk dəfə idi ki, Azərbaycan musiqisini canlı dinlədim. Konsert Azərbaycan musiqisi barədə təsəvvürümü zənginləşdirdi. Ümid edirəm ki, gələcəkdə musiqinizi tez-tez dinləmək imkanı əldə edəcəyəm.*

Konsert münasibətilə tərtib edilmiş proqramda aşıq musiqisinin xalq yaradıcılığının ayrılmaz tərkib hissəsi olması barədə məlumat verilmiş, "aşıq" sözünün mənası açıqlanmış, hazırda ölkəmizdə 400 aşığın olduğu, onların bölgələr üzrə qruplaşdığı, hələ qədim dövrlərdə kənd yerlərində aşıq musiqisinə ciddi maraq göstərildiyi, yalnız XVI - XVIII əsrlərdə bu folklor nümunəsinin şəhərlilərin həyatına daxil olduğu, Azərbaycanın 1300 yaşlı Dədə Qorqud eposunda aşıq yaradıcılığına rast gəlindiyi qeyd edilmiş, dünya şöhrətli ustad aşıqların adları, onların yaratdıqları dastanlar sadalanmış və bu gün onların yolunun davam etdirildiyi, yeni aşıqlar nəslinin yetişdiyi nəzərə çatdırılmışdır.

Əsgər ƏLİYEV,
AzərTAc-ın xüsusi müxbiri
Paris

Точка зрения

ЧЕГО НЕ ХВАТАЕТ СТУДЕНТАМ УНИВЕРСИТЕТА ХАЗАР

Нигяр БАГИРОВА,
Декан факультета Медицины,Стоматалогии и Общественного здравоохранения

"Мы больше нуждаемся в воспитанности, нежели в большом количестве знаний".
Ибн аль-Мубарак*

"Хорошая воспитанность снаружи указывает на хорошую воспитанность внутри".
Абу Хафс**

Ориентация образования, а тем более высшего, должна быть направлена на решение задач формирования общей культуры личности. Эта одна из аксиом, которая должна ставиться во главу угла стратегии любого учебного заведения в любой стране, независимо от уровня развития общества и, возможно, в странах, переживших разрушение систем, отношений и приорететов - в большей степени.

Наш университет по многим показателям можно назвать передовым. Хотелось бы чтобы и в решении задач формирования общей культуры нашего общества мы тоже были бы впереди, чтобы наши выпускники на самом деле были бы примером гармонии знаний, интеллекта, культуры и воспитания. На сегодня об этом говорить пока что сложно.

На открытый вопрос, который я задавала нашим преподавателям: «Чего не хватает нашим студентам?», помимо недовольства общим уровнем знаний, педагоги единогласно отмечали недостаток культуры и воспитания среди студентов, которым они препадают. Мы можем распределить ответственность за недостатки наших студентов: не хватает знаний – виновата школа, не хватает культуры и воспитания – виноваты родители, отсутствует кругозор – опять-таки виноваты школа и воспитатели. Но это мы можем делать на «входе» выпускника школы в университет. Но как оправдывать отсутствие кругозора, культуры и воспитания на выходе из университета. Здесь уже никто не будет вспоминать какую школу закончил этот студент, кто его воспитывал и в какой среде он развивался. Будут говорить о том, что это выпускник такого-то университета.

В ответах на вопрос: "Чего, на ваш взгляд прежде всего недостает нашим выпускникам?", который я задала моим знакомым - потенциальным и реальным работадателям, очень часто говорилось о том, что дипломированный специалист – будущее нашего с вами общества, в котором потом будут жить и развиваться наши с вами дети и внуки; на фоне отсутствия достаточных профессиональных знаний, которые легко восполняются в процессе работы, не может грамотно подать свои мысли, написать деловое письмо, вести деловую и общую беседу, ему просто не хватает трудолюбия и общей культуры. Кто виноват в этом?..

Сегодня наша жизнь во многом складывается под воздействием постоянно меняющихся обстоятельств и отношений, которые чаще бывают сильней человека. Современное общество с его требованиями и законами, часто ломают, уродуют взгляды и принципы еще несложившей-

ся личности. Царящее лицемерие и двуличие, с которыми молодые люди встречаются постоянно, снижают престиж нравственности. Становятся объектом насмешек такие черты, как романтизм, верность, самоотверженность, честность, добросовестность, вера в добро и справедливость, стремление к правде. Наверное только ленивый не говорил о том, что сейчас показывают по телевидению, какие фильмы демонстрируются в кинотеатрах, какие газеты и журналы распространяются среди населения, какое изобразительное искусство пропогандируется среди молодежи. Мы являемся свидетелями деморализации и дегуманизации общества, которые проявляются в непонятной лично мне популяризации безвкусицы и пошлости, жестокости и насилия. Все это лишает молодежь элементарной культуры.

Поэтому редко сейчас увидишь молодого человека, уступающего место в городском транспорте, мало кто пропустит вперед женщину или предложит помощь пожилому человеку... Поэтому молодые люди часто теряют чувство меры в проявлении нежных чувств, забывая где они находятся... и эти примеры может продолжить каждый из нас. Кто виноват во всем этом и надо ли с этим бороться, т.е. бороться за нашу молодежь – вот вопросы, которые должны ставить те, кому небезразлична современная молодежь, а значит и будущее страны. На первый вопрос каждый отвечает по-своему: кто-то считает, что виноваты мы сами, кто-то винит общество, кто-то может возразить, что так было всегда – прожившие жизнь не могут понять молодых, «проблема отцов и детей» существовала во все времена, кто-то, не найдя ответа, начинает валить всю ответственность на потусторонние силы. Но то что с этим надо как-то бороться – с этим согласны все.

Я прекрасно понимаю, что так же как один человек не может справиться с проблемой и ему нужна поддержка, так и один наш университет не решит столь важную, можно сказать судьбоносную проблему, которая актуальна не только для Азербайджана. Но и ждать, что кто-то другой начнет ее решать - нельзя. Сейчас в стране много высших учебных заведений, где штампуют специалистов с университетским образованием и при этом считают, что в задачи высшего учебного заведения не входит воспитательный элемент. И именно в этой связи, я считаю, что очень важно, чтобы наши студенты и наши выпускники отличались от других по всем параметрам. Мы должны прививать нашим студентам вкус (я имею ввиду не только внешние проявления вкуса): они должны ценить хорошую музыку, они должны читать хорошую литературу, они должны разбираться в живописи, они должны уважать себя и научиться уважать других. Если мы хотим быть лучшими мы должны начать уделять работе по повышению культурного уровня нашей молодежи большее и должное внимание. Мы должны развивать в нашей молодежи:

– культуру личности - уважение Достоинства другого человека и сохранение собственного достоинства в разнообразных ситуациях;

– культуру быта, труда, отдыха, здорового образа жизни, общения;

– культуру нормативного поведения;

– культуру интеллекта - общекультурный индивидуальный фонд знаний.

Мы должны научить наших детей ориентироваться в основных ценностностях современного мира, в основных направлениях истории и культурной жизни мира и страны, потому что мы работаем в Университете Хазар и выпускники нашего университета всегда должны быть лучшими.

**** Абдулла ибн аль-Мубарак ибн Вадых аль-Ханзали (118-181 по хиджре; 736-797). Известный факыхбогослов, мухаддис, муфассир, историк и языковед. Автор большого количества трудов, среди которых: Китаб аз-зухд, Ас-сунан фи аль-фикх, Китаб ат-тафсир.***

**** * Абу Хафс 'Умар аль-Хаддад ан-Нисабури (умер в 267 по хиджре). Является одним из богословов-суфиев мусульманской истории.***

Любовь или похоть?

Совет влюблённым: Если ваши отношения движимы похотью, ничего хорошего не получится. И вот почему...

Дункан Мур

Я вырос в семье атеистов и до учёбы в университете с христианами не встречался и не общался. Мне они показались довольно приятными людьми, и в их дружеских отношениях была какая-то добротность и надёжность, которой я завидовал. И всё же, их наивность и простодушие, особенно в области сексуальной морали, вызывали во мне покровительственное сочувствие. Правда, с того времени мой взгляд на многие вещи радикально изменился. Цель этой статьи - посмотреть, есть ли основательные причины к тому, чтобы серьёзно воспринимать библейское учение о сексе.

В отличие от общепринятых представлений, христиане не воспринимают секс как нечто плохое, с чем надо просто смириться. Бог создал секс и задумал его как нечто хорошее и чрезвычайно приятное. Секс - это не просто средство забеременеть: он был задуман как страстное и яркое выражение любви, приносящее радость. Кроме того, Бог предусмотрел и контекст для секса - брак длинною в жизнь между одним мужчиной и одной женщиной. Современная восточноевропейская и западная культура почти отказалась от этой идеи. Должны ли и христиане отказаться от неё как от не актуальной, неадекватной, несоответствующей эпохе, или же эта идея несёт в себе вневременные принципы?

Добрый совет: практические причины для созидания отношений по Божьему плану

С практической точки зрения Божье предназначение секса даёт множество преимуществ. Оно защищает от заболеваний, передающихся половым путём, что немаловажно для нас с вами и чрезвычайно важно для тех частей света, где жертвами СПИДа становятся целые районы, что губительно влияет на экономику. Оно также защищает от нежелательной беременности вне брака.

Если секс имеет место только в браке, это помогает избежать болезненного и пагубного сравнения разных сексуальных партнёров, а также случаев, когда один партнёр влюблён, а другой заинтересован лишь в банальном достижении оргазма.

И последнее: сексуальные побуждения и желания могут вызвать зависимость. Кто-то однажды заметил, что сексуальные желания обладают двигателем Феррари и тормозами велосипеда. Если возбуждать и питать сексуальные желания нездоровым образом, будет всё тяжелее оставаться верным в браке, а неверность приносит ужасные эмоциональные мучения. Статистика разводов отражает последствия современных сексуальных ценностей.

Добрый совет: идеологические причины

Практические причины сами по себе - достаточно серьёзное основание для того, чтобы поддержать библейское учение о сексе. Однако есть и более фундаментальные причины для того, чтобы отложить сексуальные отношения до вступления в брак. Бог создал секс не просто для того, чтобы мы получали оргазм; секс - это выражение любви и физической близости.

Сексуальные отношения - важное и значимое явление. Если использовать их не по назначению, последствия могут быть разрушительными и опустошительными. В качестве примера хочу привести историю о том, как один человек подал в суд на изготовителя своей газонокосилки. Дело в том, что мужчина серьёзно пострадал, пытаясь подстричь живую изгородь с помощью газонокосилки, и потому заявлял, что в инструкции не говори-

лось, что нельзя использовать газонокосилку для этой цели. То же самое можно сказать и о сексе: у него есть уникальное предназначение, но использование этого мощного инструмента не по «инструкции изготовителя» может повлечь за собой серьёзные последствия.

Чтобы понять библейский взгляд на секс, необходимо осознать разницу между любовью и похотью. Любовь почитает и ценит объект своей любви, ищет для него самого лучшего, полностью сосредоточена на нём. В любви нет эгоизма, она жертвенна и безраздельно связана с посвящением. Похоть же, напротив, стремится использовать вещи или людей, чтобы удовлетворить собственные нужды и потакать собственным желаниям. Похоть думает только о себе, по сути эгоистична и отвергает посвящение.

Любовь и похоть — полные противоположности. Они находятся в прямом противоречии друг другу. Задайте себе вопрос, чтобы проверить, являются ли ваши сексуальные отношения проявлением любви или похоти: «Хочу ли я почитать и ценить тебя, отдавая себя тебе?» или «Хочу ли я использовать тебя как средство удовлетворения моего желания, средство достижения оргазма? Хочу ли я получать от тебя то, что мне нужно?» Если Бог действительно задумал секс как выражение любви, то использование его ради похоти, — тонкий и в высшей степени опасный обман.

Добрый совет: роль брака

Брак - это глубокая тайна, соединение двух людей в одно целое. Он не гарантирует любви и не приводит к её появлению, но если принимать его серьёзно как безусловное обещание верности и преданности на всю жизнь, он помогает провести различия между любовью и похотью. Как лакмусовая бумажка показывает наличие кислоты, так и брак показывает присутствие посвящения. Как узнать, достаточно ли мы любим кого-то, чтобы вступить с ним в половые отношения? Просто ответьте на вопрос, который задаёт брак: желаете ли вы посвятить себя этому человеку на всю жизнь?

Брак - это ещё и защита, своего рода страховочный трос. Никто не совершенен, все склонны ошибаться. Так как же можно быть уверенным в любви партнёра, учитывая все наши недостатки и оплошности? Где гарантии? Ответом снова будет посвящение. Если нет посвящения, - любовь не настоящая, и секс сводится к физическому оргазму, для получения которого с технической точки зрения партнёр вовсе не обязателен.

Добрый совет: заключение

Похоть обладает мощью и соблазном, но она в корне эгоистична и абсолютно противоположна любви. Если подкидывать ей всё новую и новую пищу, стимулировать и питать её, мы неотвратимо будем скатываться к одиночеству, изоляции, неуверенности и пустоте. Что будет, когда оргазм станет обыденным, когда не будет приносить прежнего удовлетворения, когда мы останемся один на один с болью вины и одиночества?

Любовь и посвящение - весьма дорогостоящий и тяжёлый труд, для которого необходимо почтение, уважение, прощение и жертвенность. И всё же, это реальная возможность освободиться от

одиночества, подозрительности и отчаяния, поразивших современность. Если подменять любовь похотью, у нас останутся лишь бессмысленные ощущения, которые, в конечном итоге, теряют свою новизну и не приносят ничего, кроме физического удовлетворения.

Бог предназначил нам быть людьми свободными от власти и рабства похоти, познавшими истинную любовь. Никто из нас не оправдывает ожидания Бога, ставящего знак равенства между беспорядочными половыми связями и похотливыми мыслями. И всё же Он предлагает нам полное прощение, чтобы мы могли установить глубокие и личные отношения с Ним. Тогда любовь в отношениях с Богом проектируется и на отношения друг с другом. Каждый из нас стоит перед выбором: принять предложение Бога и стремиться к жизни, в которой царствует Его любовь, или отвергнуть Его и жить по-своему.

PROZA

Joakin Paşenko Neves
(Portuqaliya)

HƏDƏ

hekayə

1

Farrepaş əlini qapıya uzadıb üç dəfə astaca taqqıldatdı. Qapı dərhal açıldı və astanada peyda olan qadın soruşdu:

- Sizə nə lazımdı?

- Senyor Julio ilə söhbətim var. Evdədi?

Qadın diqqətlə onu süzüb, öz yoxlamasından keçirəndən sonra cavab verdi:

- Bəli, senyor! O, dəyirmandadı, dəni necə üyütdüklərinə göz qoyur.

- Onda ona çatdırın ki, Farrepaş gəlib, Alceyronun kəndxudası, sənin lə məsləhətləşmək istəyir.

Qadın Farrepaşı qapının arxasında qoyub, dəhlizə geri qayıtdı. Az sonra gəlib onu içəri dəvət etdi.

- Senyor Julio dedi ki, dəyirmanda sizi gözləyir. Mən özüm sizi ora ötürərəm.

Onlar uzun, qaranlıq dəhlizlə addımlaya-addımlaya nəmişlik basmış, pis iy verən otaqların, mətbəxin yanından keçib havaya çıxdılar. Dəyirmanın səsi aləmi başına almışdı. Ağır ayaqlarını yerə pərçimləyib işin necə getdiyinə nəzarət eləyən Julio Subida ara-sıra fəhlələrin üstünə qışqırırdı.

Farrepaşı görüb, salamlaşandan sonra soruşdu:

- Farrepaş, bura gəlməkdə xeyirdimi?

O, kök barmaqlarıyla şlyapasının küncünü qurdalaya-qurdalaya təzim etdi:

- Rəis, qızım barədə danışmağa gəlmişəm.

- Deməli, sənin qızın da varmış, hə?

-Bəli, senyor, özü də müəllimədi. Matedə işləmək istəyir.

- Qızın olduğundan xəbərim yox idi, elə bilirdim, hamısı oğlandı.

- O, ən böyüyüdü, bu gün-sabah iyirmi yaşı olacaq.

Subida siqarını alışdırdı.

- Nə istəyir, dedin?

Farrepaş təzədən şlyapasının küncünü qurdaladı.

- Müəllimə işləmək istəyir. Boş yer var, amma o yeri qazanmaq üçün gərək arxan ola.

Subida gülümsünüb, Farrepaşın gözlərinə baxdı:

- Abbatla danışmısan?

- Senyor Julio, əgər sözümü onlardan xeyli böyüyünə birbaşa deyə bilirəmsə, nəyə görə vaxtımı müqəddəs atalarla söhbətə sərf eləməliyəm?

- Haqlısan. Qızın sənə ərizə yazıb veribmi?

Farrepaş cibindən bükülü kağızı çıxarıb Subidaya uzatdı.

- Budu. Bu kağızı mənə verib tapşırdı ki, senyor Subidaya çatdırım. Yəqin ərizə olar.

- İndi baxarıq.

Subida kağıza göz gəzdirib, hər şeyin qaydasında olduğunu görəndən sonra onu cibinə qoydu.

- Özüm bu işlə məşğul olacağam, arxayın gedə bilərsən. Dost axı adama nə gündə lazımdı...

O siqarı tullayıb, cibindən bir qutu siqaret çıxardı, içindən özünə birini alandan sonra Farrepaşa sarı uzatdı.

- Çəkirsən?

- Yox, təşəkkür eləyirəm.

Subida siqaretdən bir qullab vurub tüstünü buraxdı və kəndxudanın qoluna girib kənara çəkdi.

- Yaxşı eləyib gəlmisən, mənim də sənə deyiləsi bir-iki sözüm var.

- Eşidirəm.

- Seçkilərə bir şey qalmayıb, ümidvaram ki, özün də, adamların da məni pis vəziyyətdə qoymayacaqsınız. Belə görürəm ki, bu il mübarizə çox gərgin olacaq...

Farrepaş incik görkəm aldı.

- Yəni, mən və mənim adamlarım sizi pis vəziyyətdə qoya bilərmi?! Senyor Julio, yəqin siz məni yaxşı tanımırsınız! Mən sizə bir dost kimi həmişə sadiqəm.

- İncimə, Farrepaş, mən elə-belə, sözgəlişi dedim. Bilirəm ki, mənə sadiqsən. Ona görə də, mənə həmişə bel bağlaya bilərsən.

- Deməli, danışdıq. Adamlarıma gəlincə, onlar daş qoyduğum yerə baş qoyarlar.

- Aydındı, Farrepaş! Özü də narahat-zad olma, qızın məsələsi ilə elə bu saat məşğul olacağam.

Farrepaş Subidaya təşəkkür edib xudahafizləşdi. Çünki hələ Rişueyra dağının ətəyindəki Altariş-du-Şan qəsəbəsinə də dəyməliydi. Oranın üzümlüklərinin bu tərəflərdə tayı-bərabəri yox idi, tünd, şirin çaxırına da söz ola bilməzdi.

2

Bir müddətdən sonra Amelinya Farrepaşın istəyi gerçəkləşdi, onu Mateyə müəllim təyin etdilər. Ata bu xoş xəbəri çatdırmaq və çəkdiyi əziyyətə görə təşəkkür etmək üçün dərhal Subidanın evinə yollandı. Bu işdən ötrü əlini ağdan-qaraya vurmayan Subida ilk-əvvəl karıxdı, amma heyrətini gizləyib özünü geninə-boluna tərifladı.

- Bəs mən sənə nə dedim? Elə həmin gün qubernatorun yanına gedib bu işin xahişini elədim. Sənin bəxtindən elə o da Lissabona getməyə hazırlaşırdı. Söz verdi ki, ərizəni nazirliyə çatdıracaq. Görünür, kimlə lazımdısa, danışıb işləri qaydaya salıb. Gizlətmirəm, məndə qayda belədi: əl əli yuyar, əl də üzü. Deməli, necə ki mən seçkilərdə sənin köməyinə arxayınam, sən də

nə vaxt lazım gəlsə, mənə bel bağlaya bilərsən.

Farrepaş bir də təşəkkür edib, ardınca söz verdi:

- Mənə həmişə arxayın ola bilərsiz.

- Qız özü razı qalıbmı? – Subida maraqlandı.

- Bəs necə! İstədim onu da gətirəm ki, öz dilindən sizə təşəkkür etsin, amma senyor Julio, bu qızları bilirsiniz də... Nə deyirsən qızarırlar, elə bil adam-zad görməyiblər. Düzdü, heç kəs öz ayranına turş deməz, amma gizlətməyəcəyəm, mənim Amelinyamdan bir dənədi, beləsini çıraqla da gəzsən tapmazsan.

- Amma bax, mən onu tanımıram. Gələn səfər onu özünlə gətirərsən. Tanış olmaq istəyirəm.

Farrepaş xudahafizləşib məktəbə ötürmək üçün qızının dalınca getdi. Farrepaş yol boyu danışa-danışa qalmışdı, qızına sözarası Subidanın onunla tanış olmaq istədiyini də dedi. Amelinyanın diqqəti büsbütün atasında idi. Eləcə, Mateyə necə gəlib çıxdıqlarından xəbər tutmadılar. Sıx yarpaqlı hündür ağacları, sakitcə axan bulağıyla ruh dincəldən bir yer idi. Məktəb də təzə idi, uşaqların qaçıb oynamağından ötrü geniş həyəti də vardı. Amelinya sinif otağındakı partaların arasından keçib onlardan birində oturdu. Və məktəb işçisindən soruşdu:

- Dördüncü sinifdə neçə şagird var?

- Otuz yeddi idi. Bilmirəm, bəlkə də indi bu qədər yığılmadı. Çoxdandı məktəbdə dərslər keçilmir, odur ki, otuz yeddisinin hamısı çətin gələ.

- Bazar ertəsindən başlayırıq, valideynlərə özünüz xəbər eləyəcəksiz, yoxsa mən....

- Narahat olmayın, özüm çatdıraram. Onlar sizin yolunuzu, bir bilsəydiniz, necə gözləyirdilər. Axı, evdə uşaqla çətindi...

Ata qızıyla qayıdanda hava qaralırdı. Ağaclar noyabr soyuğundan üşüyürdülər, üzümlüklər qəmgin sifət almışdı... Bir-birinin ardınca tökülən yarpaqlar qara, tapdanmış torpağın üstündə elə bil qızılı xalça olmuşdu.

- Deməli, senyor Julio mənimlə tanış olmaq istəyir? – Amelinya atasına yaxınlaşıb astaca soruşdu.

3

Onun rəyini öyrənmədən təzə müəllimə təyin eləmələri abbatın kefini pozdu. Son iyirmi ildə o, özünə qarşı hörmətə öyrəşmişdi və hansısa məsələdə onun razılığını almayanda əsəbiləşirdi. Iş onda deyildi ki, həmin yerə öz adamı var idi, sadəcə, onun fikrini mütləq öyrənməliydilər. Hələ üstəik, yeni müəllimə onun yanına belə gəlməmişdi. Doğrudanmı özü haqqında belə yüksək fikirdədi ki, hətta abbata quruca baş çəkməyi belə şəninə sığışdırmayıb? Özünü nə sayır? O, Alceyronun kəndxudası, Julio Subidanın tulası Farrepaşın qızı deyilmi? Bu Farrepaş nəyin yiyəsidi axı? Özündən nə belə müştəbehdi? Qara-qura işlərlə məşğul olan Subidanın uzunboğazları palçığa bulaşanda özünü əski əvəzi eləyən birisi deyilmi? Yox, onunla, abbatla gərək ehtiyatlı olsunlar. O da özünə görə bir kişidi, lazım gəlsə, hər ikisinə yerini göstərər.

Abbat bir neçə gün də gözlədi, amma təzə müəllimə onun ayağına gəlmədi ki, gəlmədi. İkinci həftə başa çatanda qərara aldı ki, özü onunla görüşüb narazılığını çatdırsın. Təsadüf onu

müəlliməylə məktəbin həyətində rastlaşdırdı. Amelinya şagirdlərinin arasında idi.

- Hə, müəllimə xanım, yolunuzu gözləyə-gözləyə qaldım. Bizdə adət belədi: təzə müəllimə həmişə yerli ruhaniyə baş çəkib, özünü təqdim edir.

Amelinya qıpqırmızı oldu. Abbatla ilk görüşünün bu şəkildə olacağı ağlına da gəlməzdi. Qınaqdan karıxıb mızıldandı:

- Bilmirdim burda adət belədi.

- Hə, belədi, özü də mənim bu adəti pozanlardan xoşum gəlmir.

- Əgər deyən olsaydı, mütləq gələrdim, – Amelinya yenə mızıldandı.

Qızın sıxıldığını görən abbat davam elədi:

- Bu iyirmi ildə təzə müəllimənin yanıma gəlmədiyi birinci dəfədi. Bu vaxtacan gəlməyəni olmamışdı, öz hörmətlərini izhar eləyib getmişdilər, məni yerimdə tapmayanda da kağız yazıb, gəldikləri yolla da qayıtmışdılar. Tərbiyə görmüş insan belə hərəkət eləyər.

Amelinyanın yanaqları alışıb yanırdı. Elə bil onu şagirdlərinin gözü qarşısında lümlüt soyundurub şallaqlamışdılar. Həyəcandan və qəzəbdən sifətinin rəngi qaçmışdı:

- Bəs tərbiyəsiz necə hərəkət eləyər? Məgər gələn qonağı salamlamaq lazım deyilmi? Məncə, senyor abbat qabağa düşməliydi. Axı, bura gələn mənəm. Və görən, nə səbəbə senyor abbat indiki kimi, özü məni görmək üçün məktəbə gəlməyib, gözləyib ki, görsün nə vaxt mən özüm onun ayağına gələcəyəm?

- Mənim təsadüfən bura yolum düşmüşdü, – abbat onun sözünü kəsdi.

- Təsadüfən, ya bilərəkdən, fərq eləməz, amma mənə tərbiyə dərsi keçməkdənsə, yaxşı olmazdımı gəlib vəziyyətdən xəbər tutasız? Bəlkə elə mənim kiminsə köməyinə ehtiyacım var?

- Bu ki, lap... – abbatın içindən söz yarımçıq çıxdı.

- Bəli, yaxşı tərbiyə görmüş insan məhz belə eləyərdi. Hə, senyor abbat, məhz siz mənim yanıma gəlməliydiniz. Əgər məndən əvvəlkilər sizin yanınıza gəlibsə, deməli, boş-bekar olublar. Amma mən iş-güc adamıyam. Sağlıqla qalın, senyor abbat.

Və Amelinya ona arxa çevirdi. Əsəbdən qızın gözləri yaşarmışdı. Gözləri hədəqəsindən çıxan abbat Amelinyanı hədələyəndə, o artıq uzaqdaydı:

- Ay səni, dəlisov! Demə, hələ bir gəlib qarşında təzim də eləməliydim,

iştaha bir bax... Görərik, necə muma dönəcəksən. İyirmi il Mateyə havayımı can qoymuşam...

4

Və bir müddət sonra heç bir izahat vermədən Amelinyanı işdən azad etdilər. Özündə nəsə bir səhv hərəkət tapa bilmədiyindən, dərhal abbatdan şübhələndi. Şəksiz, bu onun əməliydi. Yəqin onu rəhbərliyin qarşısında gözdən salıb, onlar da özlərinə əziyyət verib yoxlama-zad keçirməyə ehtiyac görməyiblər, eləcə onu işdən kənarlaşdırıblar. Amelinya atasını məsələdən agah eləyəndə hər ikisinin yadına Subida düşdü. Qərara aldılar ki, ona müraciət etsindər. Amma Farrepaş küçəyə çıxmaq halında deyildi. Qripə yaman bərk yoluxmuşdu, hətta hərarətdən sayıqlayırdı.

- Ata, necə bilirsən, tək gedimmi?

- Əlbəttə. Hələ Subidanın kimisə yediyi olmayıb.

Və Amelinya yola tək çıxdı. Qışın yağışlarının gölməçələr əmələ gətirdiyi, indi bomboş olan əkin sahələrindən keçib Subidanın mülkünün dəmir darvazasına uzanan yola çıxdı. Evin qarşısındakı meydançada da balaca gölü xatırladan gölməçə əmələ gəlmişdi. Çılpaq ağacların və boz hasarların bulanıq suya əksi düşmüşdü. Amelinya bərkdən qapını döydü. Hasarın o tayında it hürdü. Qulluqçu qadın dərhal qapını açıb onun Farrepaşın qızı olduğunu biləndən sonra içəri dəvət etdi.

- Senyor Julio indi gələcək. Siz bura, bu otağa keçin, mən ona xəbər eləyərəm.

Amma Subida elə də tez gəlib çıxmadı. İçəri girən kimi də Amelinyanı başdan-ayağacan elə süzdü ki, elə bil heyvana qiymət qoyurdu. Qarşısında gözəl sifət cizgiləri, açıq yaxalıqlı dar donun içində gizlənən biçimli bədəni olan zərif bir qız dayanmışdı. Qara, can alan gözlər, şişkin, al qırmızı dodaqlar, bir sözlə, dadlı tikə...

Subida ona əyləşmək üçün yer göstərdi.

- Deməli, atanız özü gəlmək istəmədi.

- O xəstədi, senyor Julio, qripdi.

- Mən də xəstələnmişəm. İndi biz tərəflərdə qrip yaman yayılıb.

Subidanın baxışları hələ də Amelinyanın bədənində öz gəzməyində idi; dik döşləri, nazik beli, yumru baldırları, biçimli ayaqları... Və razı qaldı. Gör ha, dünyanın işinə bax, Farrepaş kimi yöndəmsiz bir kişinin belə bir gözəl, xanım-xatın qızı olarmış.

- Bura gəlməkdə xeyir ola? – müayinəni bitirib soruşdu.

Amelinya abbatla arasındakı söhbətdən tutmuş işdən çıxarılmasına və kimdən şübhələnməsinə qədər hər şeyi danışdı. Amelinya ha fikirləşsə də, özünün hansı təqsirinə görə belə cəzalandırıldığını qandıra bilmirdi.

- Deməli, hesab eləyirsiz ki, sizin işdən çıxarılmağınızın baiskarı abbatdı?

- Dəqiq deyə bilmərəm, – Amelinya ehtiyatla dilləndi, – amma başqası ağlıma gəlmir.

- Əgər doğrudan da belədisə, o, bu hərəkətinə görə başıyla cavab verəcək.

Amelinyanın tutqun çöhrəsi təbəssümdən işıqlandı.

-Sizcə, məni işimə bərpa edəcəklər? – soruşdu.

- Əlbəttə, şübhən olmasın, özü də çox tez bir zamanda.

Bir az da ordan-burdan danışdılar. Sonra əvvəl Subida, ardınca Amelinya yerindən qalxanda üz-üzə dayandılar. Qəflətən Subidanın ürəyindən keçdi ki, qızı qolları arasına alıb öpsün. Amelinya yaman xoşuna gəlmişdi. Gözəl, qılıqlı.. Bir azdan bu qız bütünlükdə onun olacaq. Hələlik onun əlini sıxmaqla kifayətləndi. Amelinya qızarıb otaqdan çıxdı. Subida onu qapıyacan ötürüb sağollaşanda söz verdi:

- Sizin məsələnizlə elə günü bu gün məşğul olacağam. Baxarsız, hər şey çox tez bir zamanda yoluna qoyulacaq.

5

Elə həmin axşam Subida abbatın evinə getdi. Maşından düşüb onun qapısını döysə də, açan olmadı. Dörd bir yanı bürüyən ölü sükutdan havanın qaranlığı daha da vahiməli görünürdü.

Subida qapını az qala sındırmağa başlayanda evin pəncərəsi açıldı və oradan hürkmüş bir qadın sifəti boylandı.

- Kimdi orda?

- Senyor abbat evdədi?

- Hə evdədi, amma yatağına girib.

- Ona çatdırın ki, qalxsın, onunla söhbətim var.

- O, yatmağa hazırlaşırdı. Belə gec o, heç kimi qəbul eləmir.

- Deyin ki, Julio Subida gəlib. Onu tez çarpayıdan qaldırın, mənə burda soyuqdu, – Subida hövsələdən çıxdı.

Abbat özünü çox gözlətmədi, çiyninə atdığı xalatla pəncərədə peyda oldu.

- Hə, abbat, görən o müəllimə nə günah işlədib? – Subida hirslə soruşdu.

- Senyor Julio, bu sizsiz? Kefiniz necədi? Niyə içəri girmirsiz?

- Mən səndən soruşuram, abbat, müəllimə nə günah işlədib?

- Çöl yaman soyuqdu. Yaxşı olar, içəri keçəsiz. – Abbat qulluqçuya sarı dönüb göstəriş verdi: – Franselina, get qapını aç.

- Abbat, bəsdi çərənlədin. Mənim sənə cəmi bir sualım var: müəllimə nə günah işlədib?

Abbatın cavabı özünü bir xeyli gözlətdi. O, əvvəlcə süni səslə öskürdü, sonra bərk-bərk xalatına büründü.

- Burda mənlik bir iş yoxdu, senyor Julio.

- Yalan demə!

- Mən onunla cəmi bir dəfə danışmışam. Onu qəti tanımıram...

- Sən onu şərləmisən!

- Mənmi, senyor Julio?

- Bəli, sən!

Abbat dəsmalla tərini sildi.

- Nədi, bəlkə arxiyepiskopun yanına gedib, sənin barəndə bildiklərimi ona danışmağımı istəyirsən? – Subida abbatı hədələdi.

- Nəyi, senyor Julio?

- Elə bilirsən, heç nədən xəbərim yoxdu?

- Axı, senyor Julio...

- Arxiyepiskopun hüzurunda olmaq istəyirsən?

- Yox, istəmirəm, senyor Julio.

- Onda səhvini düzəlt. Sənə bir həftə vaxt verirəm. Əgər bu müddətdə müəllimə məktəbdə dərsini deməyə başlamasa, daha məndən incimə.

Amelinya işinə həftənin tamamından da əvvəl bərpa olundu. Subida bu xəbəri eşidəndə onu təbrik eləməyə getdi. Amma qarşısında dayanan qızı baxışlarıyla yeyən Subidanın fikri özgə yerdəydi. O, elə bil artıq hər yandan yolunu bağladığı şikarını ac canavar kimi didib-parçalamağa, qamarlamağa fürsət axtarırdı...

Çevirdi: **YAŞAR**

Пианистка из Парижа - Ренара Ахундова

Недавно Ренара Ахундова побывала с концертами в России. 15 марта она выступала в концертном зале Государственного музея изобразительных искусств имени Пушкина. А 18 марта играла для студентов в Красном зале Московского архитектурного института. 21 марта у нее был сольный концерт в Петербурге.

Ренара Ахундова - французская пианистка и композитор с примечательной биографией и яркой творческой судьбой. Музыка Ренары сочетает в себе разные стили и направления: от New Age (нью эйдж) и Pop-Classic (поп-классика) до Relax и Meditative (музыка для отдыха и медитации). Исполнительница собственных произведений воплощает в своем творчестве философию добра, света и любви. Помимо музыкального творчества Ренара активно занимается саморазвитием. И это помогает ей создавать уникальный музыкальный материал – гармоничный, помогающий слушателю открывать для себя новые ощущения, выходить за рамки привычного и обыденного.

Ренара известна в мире не только как пианистка, но и как востребованный композитор. Параллельно с концертами в Бельгии, Франции, Швейцарии, Италии и Эстонии, она пишет музыку к театральным пьесам и участвует в написании музыкального сопровождения для аудиокниг.

Ренара производит впечатление поэтичной натуры – это проявляется в ее жестах, интонациях, манере говорить, способе философствовать, в ее музыке, наконец. Она предельно эмоциональна, по крайней мере, именно так она себя позиционирует. Чувствуется, что ей искренне нравится то, что она делает: ей нравится играть на фортепиано и сочинять музыку, ей нравится рассказывать о своем творческом пути, который был долгим и странным. Не раз она отказывалась от музыки и снова возвращалась к ней. Ее классическое музыкальное образование ограничивается Центральной музыкальной школой при Бакинской консерватории. Но теперь, когда Ренара понимает, что это ее путь, она целиком и полностью отдается творчеству, записывает диски, ездит с концертами по Европе ...

В январе этого года она записала совместный диск с Полем де Санвилем – продюсером и автором почти всех произведений известного пианиста Ричарда Клайдермана. А выходом своего первого диска, как утверждает сама Ренара, она обязана духовной поддержке Стелиоса Дамианоса (сейчас он уже авангардный композитор, а когда то все хиты Демиса Руссоса принадлежали именно ему).

Свое творчество Ренара олицетворяет с «музыкальной картинной галереей», где все построено на реально пережитых чувствах и собы-

тиях. «Иногда возникает потребность и желание передать свои эмоции и чувства через музыку», говорит исполнительница.

Музыка Ренары это, своего рода, легкая классика, где присутствуют танцевальные и песенные мотивы, медитативные мелодии, много экспрессии… Это музыка зарисовок и образов. Но больше всего она ассоциируется с музыкой к фильмам, в чем признается и сама пианистка. Ее мечта сегодня – когда-нибудь сочинить музыку к художественному фильму: «Сделать музыку к фильму – это одна из моих сегодняшних потребностей», говорит Ренара.

Все ее сочинения по музыкальному построению и развитию очень схожи, например, почти каждое из них имеет сверхнапряженную кульминацию. Возможно, это происходит потому, что основным приемом музицирования для Ренары является импровизация. Благодаря той же специфике, среди особенностей ее сочинений, так называемые, музыкальные портреты. Она может пообщаться с человеком совсем недолго, а затем взять и сыграть его образ.

СПРАВКА

Ренара Ахундова родилась в Баку. Воспитывалась в семье ученого в смешанной культуре - русской и азербайджанской. За рояль Ренара впервые села в 3 года, именно тогда у ребенка обнаружились невероятные музыкальные способности:

«Мама брала частные уроки игры на фортепиано, а я всегда стояла сзади. А однажды подошла к пианино и стала наигрывать услышанные детские мелодии. Родители, конечно, пришли в экстаз и побежали проверять мои способности. Им сказали, что у меня действительно есть талант, но многие профессора считали, что начинать систематические занятия в этом возрасте слишком рано. Поэтому я стала заниматься только с 5 лет», — вспоминает пианистка.

Заниматься музыкой серьезно начала у лучшего педагога Азербайджана и Советского Союза Егоровой Лидии Николаевны. В Центральной Музыкальной Школе (ЦМШ) при Консерватории Баку Ренара проучилась 11 лет. Занимала призовые места на многих конкурсах, постоянно давала открытые концерты. Уже тогда у Ренары присутствовал дар к импровизации. Однако юная исполнительница не считала, что пишет музыку. После окончания ЦМШ она вдруг сообщает родителям, что прекращает заниматься музыкой:

«Я хотела быть свободной и независимой и не представляла себя преподавателем музыки в какой-нибудь школе. Поступила на экономический факультет Московского Государственного Университета. Там меня называли лучшим пианистом среди экономистов и лучшим экономистом среди пианистов», — смеется Ренара.

В 1991 году после окончания МГУ пианистка по призванию и экономистка по образованию отправилась в Париж. Там подруга познакомила Ренару с хозяином греческого ресторана, и она вновь, спустя 11 лет после окончания музыкальной школы, села за рояль. Ренара устроилась пианисткой в кабаре, где могла импровизировать сколько душе угодно. Это и послужила причиной остаться в Париже:

«Большего счáстья я и представить себе не могла: сижу и играю, никаких ограничений. Я вернулась к музыке, а точнее – музыка сама пришла ко мне как потребность дарить ее всему миру».

В 2002 году Ренара переживает один из самых сложных периодов в своей жизни. Она даже думает снова бросить музыку, на этот раз окончательно. Единственный выход на тот момент Ренара находит в поиске осознанного пути к себе.

«Это был достаточно болезненный процесс и мне были необходимы два качества - храбрость и честность. Я прошла очень много методик и одним из самых действен-

ных считаю Communication non vilent. Общение без насилия Маршалла Розенберга в процессе которого мне посчастливилось встретиться с замечательными людьми», - откровенничает Ренара.

Так в июле 2004 года на одном из семинаров Маршалла в Страсбурге она знакомится с Анн Ван Стапен. Её тронула фортепианная игра Ренары и она приглашает пианистку к себе домой в Бельгию. Там Ренара впервые за всю свою жизнь получает предложение написать музыку к документальному фильму и 500 евро для записи диска, с помощью которого предполагалось найти работу в музыкальной сфере. Так появляется первый альбом Ренары – «Маршалл».

«Мне было интересно мнение одного из моих знакомых Стелиоса Дамианоса - композитора всех хитов Демиса Руссоса. Он сказал, что диск ему понравился, и что я обязательно должна писать музыку».

Ренара даёт концерты по всему миру - в Бельгии, Франции, Швейцарии, Италии, Эстонии, России. Судьбоносным для пианистки оказывается июль 2005 года – именно тогда Ренаре позвонил продюсер Поль де Сенвиль, который является композитором практически всех произведений пианиста-романтика Ричарда Клайдермана. Его тронула музыка талантливой Ренары, и он предложил подписать контракт с его звукозаписывающей компанией Delphine Productions, которая является одним из ведущих французских экспортеров музыки на мировой рынок. В этом году возникает второй альбом - «Жизнь».

2006 год оказывается очень плодотворным для Ренары, и появляются ещё два новых альбома – «Подарок» и «Свет». А в 2007 году Ренара встречается с Мирзакаримом Норбековым и вдохновленная встречей с ним и новыми открывшимися горизонтами сочиняет диск к его 50-летию – «Встреча с Мастером». Сейчас готовится к выходу в свет 6-ой альбом.

«Моё творчество продолжает развиваться, и это происходит благодаря поддержке людей, которые любят меня, или мою музыку, или и то и другое. Это Анн ван Стапен и Мишель ван Беллинген (Бельгия), Маршал Розенберг (США), Поль дё Сенвиль (Франция), Мирзакарим Норбеков, Юрий и Елена Берестниковы, Александр Дадиани и Татьяна Гриль. А особый поклон Протоирею Артемию Владимирову который укрепил мою силу и веру в то что надо идти дальше».

О ТВОРЧЕСТВЕ

Музыка Ренары – это повествование о человеческой судьбе, созидать которую должен каждый самостоятельно, опираясь на светлые идеалы. Это произведения о людях и для людей. Они представляют квинтэссенцию чувств и эмоций, близких и понятных каждому.

«Очень часто композиции передают моментное впечатление о ком-то или о чем-то, в музыке выражаются собственные переживания. Иногда просто в голову приходит мелодия, а название может появиться позже, в зависимости от того, что эта самая мелодия на меня навеяла. Очень часто музыкальное озарение происходит при первом знакомстве с людьми», - рассказывает исполнительница.

Ренара – самобытный автор и исполнитель произведений малого жанра лиричной направленности. Она беседует со слушателем на общечеловеческом языке гармонии и любви.

Ренара исполняет свои произведения не пальцами, а сердцем, включая слушателей в творческий процесс. Вот почему все её произведения глубоко затрагивают слушателей, заставляют задуматься, настраивая переживать все композиции вместе с автором, вдохновляют и заряжают жизнеутверждающей энергией.

AZERI.RU

ОБАМА ОБЪЯВЛЯЕТ О НОВОЙ СТРАТЕГИИ В ОТНОШЕНИИ АФГАНИСТАНА И ПАКИСТАНА

Текст выступления президента Барака Обамы

Новая стратегия в отношении Афганистана и Пакистана

Вашингтон, округ Колумбия

27 марта 2009 года

Доброе утро! Сегодня я объявляю о всеобъемлющей новой стратегии в отношении Афганистана и Пакистана.

Она знаменует собой завершение подробного пересмотра политики, о проведении которого я распорядился сразу по вступлении в должность. Моя администрация заслушала доклады наших военачальников и дипломатов. Мы провели консультации с правительствами Афганистана и Пакистана, с нашими партнерами и союзниками по НАТО, а также с другими донорами и международными организациями. Мы также работали в тесном контакте с членами Конгресса США. Теперь я хотел бы обратиться к американскому народу со всей ясностью и откровенностью.

Ситуация становится все более опасной. Режим талибов был свергнут более семи лет назад, но война продолжается, и повстанцы контролируют части Афганистана и Пакистана. Стабильно растет частота нападений на наши войска, наших союзников по НАТО и представителей афганских государственных служб. Наиболее болезненно для нас осознавать, что 2008 год оказался самым смертоносным годом войны для американских военнослужащих.

Многие люди в Соединенных Штатах – и многие люди в странах-партнерах, которые пожертвовали так много – задают простой вопрос: какова наша цель в Афганистане? После стольких лет, спрашивают они, почему наши мужчины и женщины продолжают сражаться и умирать в этой стране? Они заслуживают того, чтобы получить прямой ответ.

Поэтому позвольте мне заявить со всей ясностью: в Пакистане и Афганистане укрываются "Аль-Каида" и ее союзники – террористы, которые спланировали и поддержали атаки 11 сентября. Согласно многочисленным докладам разведслужб, "Аль-Каида" активно планирует новые террористические акты на территории США из своих убежищ в Пакистане. И если афганское правительство падет, позволив прийти к власти движению "Талибан" или предоставив свободу действий "Аль-Каиде", страна вновь станет базой для террористов, цель которых – убить как много больше наших людей.

Будущее Афганистана неразрывно связано с будущим его соседа, Пакистана. За почти восемь лет после атак 11 сентября "Аль-Каида" и ее сообщники-

экстремисты переместились за рубеж в труднодоступные районы вдоль афгано-пакистанской границы. Почти наверняка в числе тех, кто скрывается там – руководители "Аль-Каиды" Усама бин Ладен и Айман аль-Завахири. Они используют эту горную местность в качестве безопасной зоны, где они укрываются, готовят террористов, общаются с приверженцами их учения, планируют атаки и отправляют боевиков для поддержки повстанцев в Афганистане. Для американского народа этот пограничный регион стал самым опасным местом в мире.

Но это не просто проблема Америки – это далеко не так. Это серьезнейшая угроза международной безопасности. "Аль-Каида" и ее союзники в Пакистане причастны к террористическим актам в Лондоне и на Бали, так же как и к инцидентам в Северной Африке и на Ближнем Востоке, в Исламабаде и Кабуле. Крупные теракты, происходящие в азиатских, европейских и африканских городах, тоже чаще всего так или иначе связаны с руководством "Аль-Каиды" в Пакистане. На карту поставлена безопасность людей во всем мире.

Для афганского народа возврат к режиму талибов означает, что их страна будет обречена на варварское правление, международную изоляцию, парализованную экономику, а также отказ в основополагающих правах человека народу Афганистана – особенно женщинам и девочкам. Укрепление позиций террористов "Аль-Каиды", которые будут сопровождать высшее руководство движения "Талибан", приведет к тому, что

Афганистан окажется во мраке вечного насилия.

Моя обязанность как президента состоит в том, чтобы защищать американский народ. Мы находимся в Афганистане не для того, чтобы управлять этой страной или диктовать ей будущее. Мы в Афганистане для борьбы с общим врагом, угрожающим Соединенным Штатам, нашим друзьям и союзникам, а также народам Афганистана и Пакистана, которые в наибольшей степени страдают от рук жестоких экстремистов.

Поэтому я хочу, чтобы американский народ понимал, что у нас есть четкая и конкретная цель – сорвать планы террористов, окончательно разгромить "Аль-Каиду" в Пакистане и Афганистане и не допустить того, чтобы ее боевики смогли в будущем укрываться на территории этих стран. Эта цель должна быть достигнута. Справедливость нашего дела неоспорима. Я вновь заявляю террористам, которые противостоят нам: мы вас разгромим.

Для достижения наших целей мы должны иметь более сильную, мудрую и всеобъемлющую стратегию. Чтобы сосредоточить усилия на ликвидации серьезной угрозы для нашего народа, Америка больше не может отказывать Афганистану в ресурсах из-за войны в Ираке. Для повышения военного, государственного и экономического потенциала Афганистана и Пакистана мы должны мобилизовывать международную поддержку. А чтобы победить врага, который не уважает ни границ, ни законов ведения войны, мы должны признать фундаментальную связь между будущим Афганистана и Пакистана – и именно поэтому я назначил посла Ричарда Холбрука специальным представителем по этим двум странам и поручил ему работать в тесном контакте с генералом Дэвидом Петреусом для интеграции наших гражданских и военных усилий.

Позвольте мне начать с рассмотрения путей продвижения вперед в Пакистане.

Соединенные Штаты с большим уважением относятся к пакистанскому народу. У него богатая история, он преодолел множество препятствий в стремлении сохранить свою демократию. Народ Пакистана хочет того же, что и мы: прекращения террора, доступа к основным услугам, возможности осуществить мечту и безопасности, которая может прийти только с принципом верховенства права. Самая серьезная угроза для такого будущего исходит от "Аль-Каиды" и ее союзников-экстремистов, и поэтому мы должны им вместе противостоять.

Террористы, находящиеся на территории Пакистана – не просто враги Америки или Афганистана, они представляют собой серьезную и непосредственную опасность для народа Пакистана. "Аль-Каида" и другие экстремисты, применяющие насилие, убили несколько тысяч пакистанцев после атак 11 сентября. От их рук гибнут пакистанские солдаты и полицейские. Это они убили Беназир Бхутто. Они взрывают здания, лишают страну иностранных инвестиций, подрывают устои государства. Ни у кого не должно быть сомнений: "Аль-Каида" и ее сообщники-экстремисты являются той раковой опухолью, которая изнутри угрожает Пакистану смертью.

Американскому народу важно понимать, что Пакистан нуждается в нашей помощи в борьбе против "Аль-Каиды". Это непростая задача. Племенные регионы огромны, труднопроходимы и зачастую неуправляемы. Именно поэтому мы должны сосредоточить нашу военную помощь на предоставлении пакистанским силам безопасности средств, подготовки и поддержки, которые необходимы для ликвидации террористов. И после многих лет неоднозначных результатов мы не будем предоставлять Пакистану карт-бланш. Страна должна продемонстрировать свою приверженность делу уничтожения "Аль-Каиды" и сеющих насилие экстремистов в пределах своих границ. И мы будем настаивать на принятии мер различного характера, когда мы будем располагать разведданными о террористических целях высокого уровня.

Способность правительства к уничтожению этих убежищ террористов связана с его собственной силой и безопасностью. Чтобы помочь Пакистану справиться с экономическим кризисом, мы должны продолжать работу с МВФ, Всемирным банком и другими международными партнерами. Чтобы ослабить напряженность в отношениях между двумя ядерными государствами, которые слишком часто находятся на грани эскалации и конфронтации, мы должны продолжать развитие конструктивной дипломатии с Индией и Пакистаном. Для того чтобы избежать ошибки прошлого, мы должны четко заявить, что наши отношения с Пакистаном основываются на поддержке демократических институтов Пакистана и пакистанского народа. А чтобы продемонстрировать не только на словах, но и на деле нашу долгосрочную приверженность этой цели, мы должны помочь этой стране в создании возможностей, гарантирующих будущее.

Кампания по борьбе с экстремизмом не увенчается успехом, если в ней будут использоваться только пули и бомбы. "Аль-Каида" не предлагает народу Пакистана ничего, кроме уничтожения. Мы выступаем за нечто иное. Поэтому сегодня я призываю Конгресс принять поддерживаемый представителями обеих партий законопроект, соавторами которого являются Джон Керри и Ричард Лугар, предусматривающий выделение 1,5 млрд. долларов в виде прямой помощи пакистанскому народу ежегодно в течение ближайших пяти лет. Эти ресурсы позволят строить школы, дороги и больницы, а также укреплять демократию в Пакистане. Я также призываю Конгресс принять двухпартийный законопроект, соавторами которого являются сенаторы Мария Кантуэлл, Крис Ван Холлен и Питер Хоукстра. В нем предусматривается создание "зон возможностей" в приграничных регионах, которые помогут развитию экономики и появлению надежды на прекращение насилия. И мы просим наших друзей и союзников также выполнить свои обязательства – в том числе на конференции доноров, которая пройдет в апреле в Токио.

Я обращаюсь с этой просьбой о поддержке, пони-

мая, что выполнить ее непросто. Мы переживаем трудное время, и ресурсы весьма ограничены. Но американский народ должен понимать, что эти ассигнования являются вкладом в наше собственное будущее, поскольку безопасность наших двух стран взаимосвязана. Правительство Пакистана должно быть сильным партнером в уничтожении убежищ террористов, и мы должны изолировать "Аль-Каиду" от пакистанского народа.

Эти шаги в Пакистане также необходимы для успеха наших усилий в Афганистане, где насилию не будет конца, пока боевики свободно передвигаются через границу в обоих направлениях.

Безопасность требует разделения всеми чувства общей ответственности. Вот почему мы начинаем постоянный трехсторонний диалог между Соединенными Штатами, Афганистаном и Пакистаном. Представители правительств этих стран будут проводить регулярные встречи. Участием нашей страны в этом диалоге будут руководить госсекретарь Клинтон и министр обороны Гейтс. Совместными усилиями мы должны совершенствовать обмен разведданными и военное сотрудничество на границе, одновременно занимаясь рассмотрением вопросов, которые представляют общий интерес, включая торговлю, энергетику и экономическое развитие.

Наши войска храбро сражались против безжалостного врага. Наши гражданские специалисты внесли огромный вклад. Наши союзники несут тяжелое бремя. Афганцы пережили много страданий и принесли большие жертвы в борьбе за свое будущее. Однако за последние шесть лет Афганистан не получал необходимые ресурсы в связи с войной в Ираке. Теперь мы должны взять на себя обязательства, выполнение которых может помочь в достижении наших целей.

Я уже распорядился направить в Афганистан дополнительно 17 000 военнослужащих, о чем уже много месяцев просил генерал Маккирнан. Эти солдаты и морские пехотинцы будут вести борьбу с талибами на юге и востоке страны, что создаст дополнительные возможности для укрепления партнерских связей с афганскими силами безопасности и позволить разгромить позиции боевиков, расположенные вдоль границы. Увеличение контингента также будет способствовать обеспечению безопасности в преддверие важных президентских выборов, которые пройдут в августе.

В то же время мы перенесем акцент нашей миссии на подготовку кадров и увеличение численности афганских сил безопасности, с тем, чтобы они постепенно смогли взять на себя ведущую роль в обеспечении безопасности своей страны. Таким образом, мы будем готовить афганцев к принятию на себя ответственности за собственную безопасность, что позволит нам в конечном итоге вернуть наши войска домой.

В течение трех лет наши военачальники однозначно указывали, какие ресурсы необходимы им для подготовки афганских кадров. Им было отказано в этих ресурсах из-за войны в Ираке. Теперь ситуация изменится. Дополнительные войска, которые мы развернули, уже повысили наш потенциал в плане обучения. Позже этой весной мы отправим около 4000 американских военнослужащих для подготовки афганских сил безопасности. Это впервые позволит нам в полной мере обеспечить ресурсами подготовку и поддержку афганской армии и полиции. У каждого подразделения Вооруженных сил США в Афганистане будет в качестве партнера подразделение афганской армии, и мы попросим наших союзников по НАТО выделить дополнительных инструкторов для обеспечения того, чтобы у каждого подразделения афганских сил безопасности был партнер из коалиции. Мы активизируем наши усилия по созданию афганской армии в составе 134 000 военнослужащих и сил полиции численностью в 82 000 человек, с тем, чтобы мы могли достичь поставленных целей к 2011 году. Необходимость в увеличении численности афганских сил безопасности, вполне возможно, вскоре возрастет в результате осуществления наших планов по передаче афганцам ответственности за безопасность в стране.

Эти меры должны сопровождаться резкой активизацией наших усилий в гражданской сфере. В Афганистане действует избранное народом правительство, но его работа подрывается коррупцией и трудностями с предоставлением основных услуг населению. Развитию экономики мешает бум наркоторговли, которая способствует росту преступности и служит источником финансирования для боевиков. Народ Афганистана стремится к лучшему будущему. Тем не менее, надежда на то, что наступят лучшие дни, снова омрачена насилием и неопределенностью.

Для обеспечения безопасности, возможностей и правосудия – не только в Кабуле, но и на местах в провинциях – нам необходимы специалисты в области сельского хозяйства и образования, инженеры и юристы. Именно так мы можем помочь афганскому правительству в служении народу и развитии экономики, в которой незаконному обороту наркотиков не будет принадлежать доминирующая роль. Вот почему я распорядился значительно увеличить численность нашего гражданского контингента на местах. И именно поэтому мы должны добиваться гражданской поддержки со стороны наших партнеров и союзников, Организации Объединенных Наций и международных организаций по оказанию помощи. Государственный секретарь Клинтон будет обсуждать эти вопросы на следующей неделе в Гааге.

В период экономического кризиса существует соблазн ограничить финансирование мер в гражданской сфере. Но ни у кого не может быть сомнений в том, что наши усилия в Афганистане и Пакистане окажутся безрезультатными, если мы не будем делать инвестиций в будущее этих стран. Поэтому мой бюджет включает срочное финансирование программ зарубежной помощи по линии Госдепартамента и других наших ведомств. Эти инвестиции облегчат нагрузку на наших военнослужащих. Они внесут непосредственный вклад в установление безопасности. Они повысят безопасность американского народа. И они сэкономят нам

огромные средства в долгосрочной перспективе, поскольку гораздо дешевле подготовить полицейского, который будет обеспечивать безопасность деревни, или помочь фермеру в посеве сельскохозяйственных культур, чем непрерывно направлять новые войска для обеспечения безопасности в стране, не передавая ответственность за это самим афганцам.

В дальнейшем мы не будем слепо придерживаться избранного курса. Вместо этого мы будем устанавливать четкие ориентиры для измерения прогресса и беспристрастно проверять свою работу. Мы будем последовательно оценивать наши усилия по подготовке афганских сил безопасности и наш прогресс в борьбе с боевиками. Мы будем измерять рост афганской экономики, а также масштабы незаконного производства наркотиков. И мы проверим, годятся ли используемые нами средства и тактика для поступательного развития в деле осуществления наших задач.

Ни один из шагов, которые я изложил, не будет легким, ни один из них не должен предприниматься Америкой в одиночку. Мир не может допустить, чтобы Афганистан вновь погрузился в хаос, а "Аль-Каида" орудовала беспрепятственно. На нас возложена общая ответственность за действия – не потому, что мы стремимся продемонстрировать свою мощь, а потому, что от этого зависят наши собственные мир и безопасность. На карту поставлена не только наша собственная безопасность, но и сама идея о том, что свободные страны могут объединиться для обеспечения общей безопасности. Это стало причиной создания НАТО шесть десятилетий назад. Это должно стать нашей общей целью сегодня.

Моя администрация сохраняет приверженность делу укрепления международных организаций и коллективных действий, и об этом мною будет заявлено на следующей неделе в Европе. Америка предпринимает дополнительные усилия, и мы попросим другие страны последовать нашему примеру. От наших партнеров и союзников по НАТО мы ожидаем не просто подкрепления, а способности решать достаточно четко сформулированные задачи: оказание поддержки выборам в Афганистане, подготовка афганских сил безопасности и более масштабная гражданская помощь афганскому народу. От Организации Объединенных Наций мы добиваемся большего прогресса в сфере ее мандата на координацию международных усилий и помощи и укрепления афганских государственных институтов.

И, наконец, совместно с Организацией Объединенных Наций мы создадим новую Контактную группу по Афганистану и Пакистану, в которую войдут все, кто должен быть заинтересован в безопасности региона – наши союзники по НАТО и другие партнеры, а также государства Центральной Азии и Персидского залива, Иран, Россия, Индия и Китай. Ни одна из этих стран не желает, чтобы продолжали действовать базы террористов "Аль-Каиды", а регион погрузился в хаос. Все они заинтересованы в обеспечении прочного мира, безопасности и развития.

Это относится, прежде всего, к странам коалиции, представители которой вместе воевали в Афганистане, бок о бок с афганцами. Потери огромны. Почти 700 американцев погибли. Погибли и военнослужащие из более двадцати других стран. Американский народ благодарит за службу тех, кто воевал, работал и проливал кровь на нашей стороне, и дорожит их дружбой. Американцы с трепетом относятся к нашим мужчинам и женщинам в военной форме, которые несут бремя не менее тяжкое, чем то, которое несли представители других поколений. Они и их семьи являются воплощением самоотверженного пожертвования.

Путь будет долгим. Нас ждут трудные дни. Но мы будем добиваться прочных партнерских отношений с Афганистаном и Пакистаном, чтобы наступил новый день для народов этих стран. И мы будем использовать все элементы нашей государственной мощи, чтобы разгромить "Аль-Каиду" и защитить Америку, наших союзников, а также всех, кто стремится к лучшему будущему. Потому что Соединенные Штаты Америки выступают за мир и безопасность, справедливость и возможности. Таковы наши принципы, и история в очередной раз требует от нас их защиты.

(Распространено Бюро международных информационных программ Государственного департамента США. Веб-сайт: http://www.america.gov/ru)

ALLAH RƏHMƏT ELƏSİN!

Xəzər Universitəsinin rəhbərliyi və professor-müəllim heyəti universitənin baş mühasibi Kərim Kərimova qızı

Nazilə Kərimovanın

vəfatından kədərləndiklərini bildirir, dərin hüznlə başsağlığı verirlər.

Xəzər Universitəsinin rəhbərliyi və professor-müəllim heyəti universitənin müəllimi Fuad Əfəndiyevə atası

Süleyman Əfəndiyevin

vəfatından kədərləndiklərini bildirir, dərin hüznlə başsağlığı verirlər.

Uşaq dünyası

"Xəzər Xəbər" toplusunun məktəblilər üçün əlavəsi

"DÜNYA" MƏKTƏBİNİN KOMANDASI QALİB OLDU

2009-cu ilin fevral-mart aylarında Azərbaycan Respublikası Rabitə və İnformasiya Texnologiyaları Nazirliyi və İctimai Televiziya və Radio Yayımları Şirkətinin təşəbbüsü ilə 25 müxtəlif orta məktəb və lisey şagirdləri arasında **"Virtual rinq"** televiktorinası (www.virtualrinq.az) keçirilmişdir. Xəzər Universitəsi "Dünya" məktəbinin 2 komandası ilk mərhələdə qalib gələrək, "Super final"a vəsiqə qazanmışdı. Martın 15-də televiktorinanın **"Super final"** mərhələsində "Dünya" məktəbinin 1 komandası 5 komanda arasında bir daha fərqlənərək, intellektual televiktorinanın qalibi elan edilmişdir. Zəka və bacarıqlarını məharətlə nümayiş etdirən

VIII a sinfinin şagirdi **Araz Poladov,** IX b sinif şagirdləri **Cavid Qarayev və Emin Məmmədli** medal və notebook kompüterləri ilə təltif olunmuşlar.

Martın 16-da Xəzər Universitəsi rektorunun köməkçisi Gülhəyat Abdullayeva və universitənin İctimaiyyət və İş Dünyası ilə Əlaqələr Departamentinin koordinatoru Əlövsət Əmirbəyli "Dünya" məktəbinə gələrək, şagirdləri qələbə münasibətilə Xəzər Universitəsi adından təbrik etmiş, onlara hədiyyə vermişlər.

Qaliblərlə müsahibəni oxucularımıza təqdim edirik.

"ƏN BÖYÜK HƏDİYYƏ QALİB OLMAĞIMIZDIR"

YARIŞA HANSI HİSSLƏRLƏ QATILDINIZ? QALİB GƏLƏCƏYİNİZİ GÜMAN EDİRDİNİZ?

Araz Poladov: **"Virtual rinq"** yarışını həmişə televizorda izləyirdim. Amma yarışa qatılmaq haqqında fikirləşmirdim. Seçim turundan sonra bizdə qalib olmaq həvəsi yarandı.

Cavid Qarayev: Düzü, əvvəlcə heç birinci turu keçəcəyimizə də çox ümid etmirdik, amma... Hər şey əla oldu!

Emin Məmmədli: Seçim turunda qalib gələcəyimizə tam inanmasaq da, sonrakı turlarda özümüzə inam hissi gücləndi.

HANSI MÖVZULARDA VERİLƏN SUALLARI CAVABLANDIRMAQDA ÇƏTİNLİK ÇƏKİRDİNİZ?

Araz Poladov: Biz bu oyuna əsasən informatika mövzusundan hazırlaşmışdıq. Ona görə də, "dünyagörüşü" və "məntiq" turunda bir qədər əziyyət çəkdim.

Cavid Qarayev: Daha çox açıq suallara cavab verməkdə çətinlik çəkdim.

Emin Məmmədli: "Azərbaycan" və "dünyagörüşü" mövzuları mənim üçün çətin idi.

SİZCƏ, YARIŞ TAM OBYEKTİV KEÇDİMİ?

Araz Poladov: Bəli, yarış tam obyektiv keçdi. Hətta komandaların verdiyi düzgün cavablara sərf edilən vaxt ölçülürdü və oyunda ikinci əsas amil sayılırdı.

Cavid Qarayev: Yarış tam obyektiv keçdi.

Emin Məmmədli: Məncə də hər şey doğru, obyektiv oldu. Bəzi suallara heç bir komanda düzgün cavab vermədikdə, bizim komandanın cavabları suala nisbətən yaxınlaşdığına görə cavablarımızı düzgün cavab kimi qəbul etdilər.

HANSI MƏKTƏBİ ÖZÜNÜZƏ ÇƏTİN RƏQİB KİMİ GÖRÜRDÜNÜZ?

Araz Poladov: "**Superfinal**"a çıxan bütün komandalar güclü olduqlarını sübut etmişdilər. Bizim superfinalda görüşdüyümüz Texniki Təbiət Elmləri Liseyinin komandası güclü rəqib idi.

Cavid Qarayev: Düzü, bütün məktəblər bizim üçün çətin rəqib idilər.

Emin Məmmədli: Məncə isə, heç bir məktəbin komandası çox da çətin rəqib deyildi. Yarışa tam hazırlaşaraq qatılanlar az idi. Buna görə də, sual fərqi və zaman fərqi bizi önə çıxardı.

QALİBİYYƏT HİSSİNİ YAŞADINIZ. MƏKTƏBİMİZİN ADINI UCALTDINIZ. HANSI HİSSLƏRİ KEÇİRİRSİNİZ?

Araz Poladov: Mən çox sevinirəm ki, əziz müəllimlərimin, doğma məktəbimizin bizə verdiyi savad, bilik öz layiqli yerini tutdu. Məktəbimizin şərəfini bütün intellektual yarışlarda bacardıqca qorumaq həmişə borcumuzdur.

Cavid Qarayev: Mən və komanda yoldaşlarım fəxr edirik ki, məktəbimizin adını ucalda bildik.

Emin Məmmədli: Sevinc hissini. Özümə inamım daha da artdı. Məktəbli yoldaşlarımın arasında hörmətim artdı. Valideynlərimin başını uca etdim.

ALDIĞINIZ HƏDİYYƏLƏRDƏN ƏN ÇOX XOŞUNUZA GƏLƏN HANSI OLDU?

Araz Poladov: Hədiyyə almaq həmişə xoşdur. Amma bu yarışda mənim üçün ən böyük hədiyyə qalib olmağımızdır.

Cavid Qarayev: Mənim üçün hədiyyənin pisiyaxşısı olmur. Hədiyyə almaq gözəl hissdir.

Emin Məmmədli: (gülərək) Hamısı.

Söhbət etdi:

Mədinə RZAYEVA

"ƏN İSTEDADLI UŞAQ"

Şəkildə gördüyünüz oğlan – Rzayev Fərid "Dünya" məktəbinin dostluq əlaqələri saxladığı Osman Mirzəyev adına 190 saylı məktəbin beşinci sinif şagirdidir. Heykəltəraşlıq sənətinə böyük həvəs göstərən 11 yaşlı Fərid artıq gənc istedad kimi tanınır. Onunla bir məktəbdə oxuyan Söhrabın Fərid haqqında yazısını sizə təqdim edirik.

Fəridi məktəbimizdə hamı çox istəyir. O həm dərslərindən ancaq "4" və "5" qiymətlər alır, həm də yaradıcılıqla və şahmatla məşğul olur.

Kiçik yaşlarından plastilin, daha sonra gildən müxtəlif fiqurlar və heykəllər düzəldən Fərid sonradan Tofiq İsmayılov adına Uşaq-Gənclər Yaradıcılıq Sarayında heykəltəraşlıq sinfinə qəbul olunmuş və artıq yeddi ildir ki, burada heykəltəraşlıq sənətinin sirlərinə yiyələnir. Bu illər ərzində Fərid müxtəlif sərgilərdə iştirak etmiş, çoxlu diplom və mükafata layiq görülmüşdür. Yaradıcılıq uğurlarına görə Fərid 2005-ci ildə "İlin ən istedadlı uşağı" adını almışdır. "Savalan", "Planet", "Zerkalo", "Azərbaycan müəllimi" qəzetlərində onun haqqında məqalələr dərc olunmuşdur. Adı "Gənc istedadlar" ensiklopediyasına daxil edilmişdir. İctimai Televiziya onun haqqında film çəkmişdir.

Fərid şahmat oyununda da uğurlar qazanır. 2008-ci ildə keçirilən şahmat yarışlarında müvəffəqiyyətlə çıxış edərək, 4-cü dərəcəyə layiq görülmüşdür.

Fəridin uğurlarında məktəbimizin müdiriyyətinin və pedaqoji kollektivin rolu böyükdür. Məktəbimizdə mədəniyyətlə bağlı tədbirlərin keçirilməsi bir ənənə halını almışdır. İstedadlı şagirdlərin aşkar olunması və onların yaradıcılığına qayğı göstərilməsi daim diqqət mərkəzindədir.

Bu yaxınlarda məktəbimizdə Fəridin əsərlərindən ibarət sərgi nümayiş etdirildi. Məktəbin foyesində təş-

kil olunmuş sərgini məktəbin direktoru, əməkdar müəllim Afət Bakıxanova açaraq, Fəridin təhsil və yaradıcılıq uğurları haqqında məlumat vermişdir. Sərgidə Fəridin müxtəlif vaxtlarda təltif olunduğu diplom və fəxri fərmanlar da nümayiş etdirilirdi. Sonra məktəbin müəllim və şagirdləri, qonaqlar burada nümayiş etdirilən 30-a yaxın plastilin, gil və s. materiallardan hazırlanmış müxtəlif məzmunlu əsərlərlə tanış olmuşlar.

Sonda İctimai Televiziyanın Fəridin yaradıcılığına aid çəkdiyi sənədli film nümayiş etdirildi.

Söhrab ƏMİRCANLI,
məktəbin X sinif şagirdi

ƏDƏBİYYAT LÜĞƏTİ

Gəlin, öyrənək!

RAPSOD – antik dövrdə xalq mahnılarını toplayan şəxs; topladıqlarını, yaxud özünün yaratdığı mahnıları musiqinin müşayiəti ilə el-obanı dolaşa-dolaşa ifa edən şair – nağılçı; şair – dastançı.

REALİYA – bir xalqın dilində mövcud olan spesifik sözün, ifadənin başqa xalqın dilində ekvivalenti – qarşılığı olmayan.

REALİZM – ədəbiyyat və incəsənətdə bədii metod. Həyatdakı qanunauyğunluqların obyektiv, dolğun şəkildə, bədii formada əks etdirilməsi.

REMARKA – dramatik əsərdə iştirak edənlərin zahiri görkəmi, yaşı, səhnədəki davranışı, hərəkəti, danışıq tərzi və s. haqqında müəllifin verdiyi izah. Əsəri tamaşaya qoyan rejissor və rolları ifa edən aktyorlar üçün göstəriş.

RENESSANS *(intibah)* – orta əsr mədəniyyətindən yeni dövr mədəniyyətinə keçid dövrü, dəyişən baxışlar sistemi.

REPLİKA – əsərdə bir şəxsin başqa bir şəxs tərəfindən söylədiyi sözlərə qısa cavabı. Dramatik əsərin tamaşasında aktyorun söylədiyi son sözlər də replika adlanır.

RESENZİYA – ədəbi tənqid növlərindən biri; elmi-kütləvi, yaxud bədii əsərə (kitaba), ədəbiyyatşünaslıq əsərinə, tamaşaya, kinofilmə yığcam şəkildə qiymət verən, həcmcə çox da böyük olmayan ədəbi-tənqidi məqalə.

RƏCƏZ – döyüş və güləşmədən əvvəl pəhləvanların oxuduqları öyünmə, hərbə-zorba məzmunlu şeir.

RƏDİF – şeirdə misraların axırında, qafiyədən sonra gələn söz, yaxud ifadə. Rədif şeirdə fikrin, hissin daha qabarıq, təsirli çatdırılmasına xidmət edir.

RİSALƏ – Azərbaycanda orta yüzilliklərdə və yeni dövrdə çox vaxt yığcam elmi və dini əsərə, kitabçaya verilən ad.

RİTM – sənət əsərlərində müxtəlif ünsürlərin ardıcıl uzlaşması. Ritm əsərin aydınlığına, dəqiqliyinə və müəyyən bir qaydaya düşməsinə kömək göstərir, bədii ifadəni tam və təsirli edir; şeirin əsas əlamətlərindən sayılır.

RİTORİKA – qədim zamanlarda gözəl danışıq və natiqlik sənəti haqqında elm. İndi isə zahirən gözəl və təntənəli, mahiyyətcə isə məzmunsuz, dayaz əsərlərə "ritorik əsər" deyilir.

RİTORİK SUAL – bədii ifadə üsullarından biri; əsərdə bir fikri sual formasında verən şairanə ifadə tərzi. Lirikada daha çox təsadüf olunur.

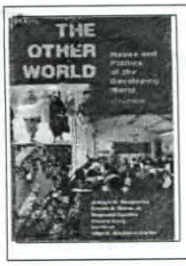
ROMAN – epik janrın iri formalarından biri. 12-13-cü əsrlərə qədər Avropada roman dillərində (ispan, fransız, italyan) yazılan bütün əsərlər roman adlanmışdır. Hekayə və povestdən fərqli olaraq romanda əhvalat və hadisələrin, surətlərin sayı çox olur. Roman daha çox nəsrlə yazılır. Şeirlə yazılan roman "mənzum roman" adlanır. Mövzuya görə romanın növləri, əsasən, bunlardır: tarixi roman, ictimai-fəlsəfi roman, ailə-məişət romanı, macəra romanı. Tipinə görə romanlar diologiya, trilogiya, epopeya şəklində olur.

ROMANTİZM – 18-ci əsrin sonu - 19-cu əsrin birinci yarısında Avropa və Amerika ədəbiyyatında meydana çıxan ideya-bədii cərəyan. Romantizm elə bir metoddur ki, surət yaradılmasının əsas prinsipini obyekt, varlıq yox, subyekt, sənətkarın şəxsiyyəti təşkil və təyin edir. Romantizm ədəbi cərəyanına mənsub olan sənətkarlar həyat "necədir" sualından çox "necə olmalıdır" sualına cavab verməyi əsas götürürlər.

RÜBAİ – Şərqdə çox yayılmış lirik şeir formalarından biri. Bir qayda olaraq, dörd misradan ibarət olan rübainin qafiyə quruluşu belədir: aaba. Rübai yalnız və yalnız əruz vəzninin həcəz bəhrində yazılır.

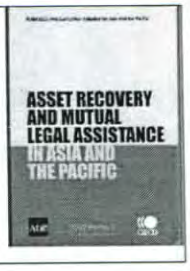
Hazırlayanı: **Bəhlul ABDULLA**

KİTABXANAMIZIN YENİ KİTABLARI

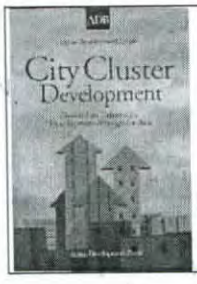
Weatherby, J. The Other World: Issues and Politics of the Developing World. – 6th ed. – New York: Pearson Education, 2005. – 334 p. – ISBN 0-321-20952-4

Asset Rrecovery and Mutual Legal Assistance in Asia and the Pacific. - Asian Development Bank, 2008. – 297 p. ISBN 978-92-64-05572-8

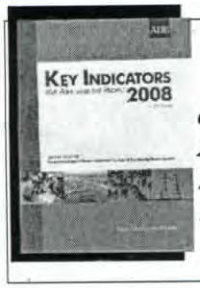

Triola M. Elementary Statistic. – 9th ed. - New York: Addition – Wesley, 2001. – 855 p. – ISBN 0-201-61477-4

City Cluster Development: Toward an Urban-Led Development Strategy for Asia. – Asian Development Bank, 2008. – 98 p. ISBN 978-971-561-3

Key Indicators for Asia and the Pacific. – 39th ed. – Asian Development Bank, 2008. – 252 p. – ISBN 0-19-592082-1

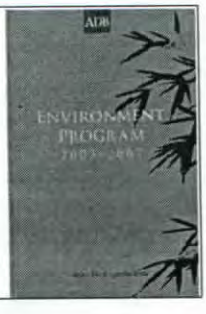
Tuna for Tomorow?. – Asian Development Bank, 2008. – 50 p. ISBN 978-971-561-651-5

Fətəliyev M., Qasimlı M. Avropa və Amerika ölkələrinin müasir tarixi. - 2-ci hissə. – Bakı, 2008. – 344 s. – ISBN 978-9952-25-088-6

Environment Proqram 2003-2007. – Asian Development Bank, 2008. – 145 p. ISBN 978-971-561-689-8

Hazırlayanı: **Aminə TAĞIYEVA**

KHAZAR VIEW

XƏZƏR XƏBƏR

Öz ciddi məzmunu və rəngarəngliyi ilə seçilən
"Xəzər Xəbər" toplusu yenə sizin görüşünüzə gəlib.
"Xəzər Xəbər"də Azərbaycan, rus, ingilis,
türk və başqa dillərdə dərc olunan maraqlı xəbərlər,
ali və orta təhsil haqqında yeniliklər,
poeziya və ədəbiyyat səhifələri, məzəli əhvalatlar,
elmi əsərlər, siyasətə, mədəniyyətə, idmana aid yazılar, qəribə
sevgi macəraları, uşaq yaradıcılığı, maraqlı yarışlar -
müsabiqələr və s. könlünüzcə olacaq.
"Xəzər Xəbər" gənclərin və oxuyan,
düşünən hər kəsin dərgisidir.
"Xəzər Xəbər"i İNTERNET vasitəsilə dünyanın
hər yerində oxuyurlar.
"Xəzər Xəbər"i siz də oxuyun!
"Xəzər Xəbər"ə siz də yazın!
"Xəzər Xəbər"i şəhərimizdəki qəzet-jurnal
köşklərindən ala bilərsiniz.
"Xəzər Xəbər" ayda iki dəfə çıxır.

Ünvan: Bakı şəhəri,
Məhsəti küçəsi, 11.
Əlaqə telefonları: 421-79-16
421-10-93.
E-mail: xazarxabar@khazar.org